

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe
Grupy Kapitałowej Atende
za rok zakończony 31 grudnia 2017 r.**

Spis treści

1.	Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	4
2.	Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	6
3.	Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	7
4.	Zestawienie zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	8
5.	Informacje ogólne	9
5.1.	Skład i działalność Grupy	9
5.2.	Skład organów Spółki	10
5.3.	Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	10
5.4.	Oświadczenia Zarządu	10
6.	Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie	11
7.	Zasady konsolidacji	13
8.	Opis przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, w tym metod wyceny aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów ...	14
9.	Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach	21
9.1.	Profesjonalny osąd	21
9.2.	Niepewność szacunków	22
10.	Zmiany zasad (polityki) rachunkowości	23
11.	Szczegółowe noty i objaśnienia	24
Nota 1.	Przychody z umów z klientami, salda dotyczące umów	24
Nota 2.	Segmenty operacyjne oraz rynki zbytu	26
Nota 3.	Koszty działalności operacyjnej	28
Nota 4.	Koszty umów z klientami	29
Nota 5.	Pozostałe przychody i koszty operacyjne	30
Nota 6.	Przychody i koszty finansowe	30
Nota 7.	Podatek dochodowy i odroczony podatek dochodowy	31
Nota 8.	Zysk przypadający na jedną akcję	34
Nota 9.	Dywidenda	35
Nota 10.	Wartość godziwa	35
Nota 11.	Rzeczowe aktywa trwałe	36
Nota 12.	Wartości niematerialne	39
Nota 13.	Wartość firmy	41
Nota 14.	Pozostałe aktywa trwałe	42
Nota 15.	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	42
Nota 16.	Pozostałe aktywa finansowe	43
Nota 17.	Zapasy	43
Nota 18.	Należności handlowe	44
Nota 19.	Pozostałe należności	46
Nota 20.	Rozliczenia międzyokresowe krótkoterminowe	46
Nota 21.	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	47
Nota 22.	Kapitał zakładowy	47
Nota 23.	Kapitał zapasowy z emisji akcji powyżej wartości nominalnej	48
Nota 24.	Kapitał przypadający na akcjonariuszy niekontrolujących	48
Nota 25.	Kredyty i pożyczki	49
Nota 26.	Pozostałe zobowiązania finansowe	51
Nota 27.	Zobowiązania handlowe	51
Nota 28.	Pozostałe zobowiązania	51
Nota 29.	Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS	51
Nota 30.	Zobowiązania warunkowe i zabezpieczenia	52
Nota 31.	Należności i zobowiązania długo i krótkoterminowe z tytułu leasingu finansowego	53
Nota 32.	Rozliczenia międzyokresowe przychodów	54
Nota 33.	Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	54
Nota 34.	Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	55
Nota 35.	Informacja o instrumentach finansowych	58
Nota 36.	Zarządzanie kapitałem	59
Nota 37.	Informacje o podmiotach powiązanych	59
Nota 38.	Wynagrodzenie osób zarządzających i nadzorujących Atende S.A.	60
Nota 39.	Zatrudnienie	61
Nota 40.	Umowy leasingu operacyjnego	61
Nota 41.	Informacja dotycząca sezonowości lub cykliczności działalności	62
Nota 42.	Sprawy sądowe	62
Nota 43.	Rozliczenia podatkowe	62
Nota 44.	Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny	62
Nota 45.	Zdarzenia po dacie bilansu	62

Nota 46.	Informacja o transakcjach z podmiotem dokonującym badania sprawozdania	63
Nota 47.	Objaśnienia do sprawozdania z przepływów pieniężnych	63

1. Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

AKTYWA	Nota	stan na 31.12.2017	stan na 31.12.2016
Aktywa trwałe		88 592	76 262
Rzeczowe aktywa trwałe	11	23 046	22 692
Wartości niematerialne	12	27 389	24 773
Wartość firmy	13	11 921	11 921
Pozostałe długoterminowe aktywa finansowe	16	798	58
Aktywa z tytułu umów z klientami	1	1 321	3 466
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	15	80	80
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	7	2 396	1 705
Pozostałe aktywa trwałe	14	21 641	11 567
Aktywa obrotowe		215 897	99 910
Zapasy	17	10 598	7 625
Aktywa z tytułu umów z klientami	1	11 410	3 128
Należności handlowe	18	81 689	61 426
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		1	438
Pozostałe należności	19	1 587	1 204
Pozostałe aktywa finansowe	16	197	-
Rozliczenia międzyokresowe	20	20 768	10 219
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	21	89 647	15 870
AKTYWA RAZEM		304 489	176 172

PASYWA	Nota	stan na 31.12.2017	stan na 31.12.2016
Kapitał własny		81 848	74 740
Kapitał zakładowy	22	7 269	7 269
Kapitał zapasowy z emisji akcji powyżej wartości nominalnej	23	14 753	14 753
Pozostałe kapitały		35 427	34 452
Niepodzielony wynik finansowy		914	(1 411)
Wynik finansowy bieżącego okresu		12 733	10 593
Kapitały własne akcjonariuszy jednostki dominującej		71 096	65 656
Kapitał akcjonariuszy niekontrolujących	24	10 752	9 084
Zobowiązania długoterminowe		31 075	24 568
Kredyty i pożyczki	25	3 002	6 030
Pozostałe zobowiązania finansowe	26	2 933	1 543
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	1	22 368	14 202
Pozostałe zobowiązania długoterminowe	28	22	7
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	7	752	768
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	32	1 207	1 316
Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	33	791	702
Zobowiązania krótkoterminowe		191 566	76 864
Kredyty i pożyczki	25	6 632	7 357
Pozostałe zobowiązania finansowe	26	3 211	1 299
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	1	24 175	14 248
Zobowiązania handlowe	27	125 399	32 583
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		3 200	411
Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	28	28 053	16 513
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	32	799	4 403
Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	33	97	50
PASYWA RAZEM		304 489	176 172

2. Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Nota	2017 r.	2016 r.
Przychody ze sprzedaży	1,2	290 617	211 101
Koszty własne sprzedaży	3	211 424	141 742
Zysk (strata) brutto na sprzedaży		79 193	69 359
Pozostałe przychody operacyjne	5	1 874	2 477
Koszty ogólnego zarządu	3	57 849	56 156
Pozostałe koszty operacyjne	5	3 481	1 094
Zysk (strata) na działalności operacyjnej		19 737	14 586
Przychody finansowe	6	314	657
Koszty finansowe	6	2 408	2 037
Zysk (strata) przed opodatkowaniem		17 643	13 206
Podatek dochodowy	7	3 482	3 055
Zysk (strata) netto		14 161	10 151
Zysk (strata) przypisana akcjonariuszom niekontrolującym		1 428	(442)
Zysk (strata) netto przypisana akcjonariuszom podmiotu dominującego		12 733	10 593
Inne całkowite dochody:			
- które zostaną przekwalifikowane na zyski lub straty po spełnieniu określonych warunków		-	-
- które nie zostaną przekwalifikowane na zyski lub straty w kolejnych okresach		-	-
Suma dochodów całkowitych		14 161	10 151
Suma dochodów całkowitych przypisana akcjonariuszom niekontrolującym		1 428	(422)
Suma dochodów całkowitych przypisana akcjonariuszom podmiotu dominującego		12 733	10 593
Zysk (strata) netto na jedną akcję (w zł)	8		
Podstawowy za okres obrotowy		0,35	0,29
Rozwodniony za okres obrotowy		0,35	0,29

3. Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

	2017 r.	2016 r.
DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA		
Zysk / (Strata) przed opodatkowaniem	17 643	13 206
Korekty razem:	76 929	(38 144)
Amortyzacja	6 602	6 548
Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych	774	(111)
Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)	418	123
Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej	175	453
Inne korekty	(225)	(1 260)
Zmiana stanu kapitału pracującego, w tym:	89 731	(48 057)
Zapasy	(2 973)	(660)
Należności i aktywa z tytułu umów	(26 860)	(14 876)
Zobowiązania i rezerwy	119 564	(32 521)
Zmiana stanu pozostałych aktywów	(20 546)	4 160
Przeływy z działalności operacyjnej	94 572	(24 938)
Podatek dochodowy (zapłacony)/ zwrócony	(1 356)	(5 077)
Przeływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	93 216	(30 015)
DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA		
Wpływy	452	2 564
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	452	1 940
Inne wpływy inwestycyjne	-	624
Wydatki	10 403	8 240
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	10 358	8 196
Inne wydatki inwestycyjne	45	44
Przeływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(9 951)	(5 676)
DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA		
Wpływy	6 999	11 204
Wpływy z dopłat do kapitału	240	1 061
Kredyty i pożyczki	2 326	9 797
Wpływy z tytułu finansowania cesji wierzytelności	2 414	-
Dotacje	2 016	-
Inne wpływy finansowe	3	346
Wydatki	16 487	12 015
Spląty kredytów i pożyczek	5 927	1 957
Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego	1 644	1 719
Dywidendy wypłacone	7 268	6 544
Odsetki	421	320
Inne wydatki finansowe	1 227	1 475
Przeływy pieniężne netto z działalności finansowej	(9 488)	(811)
PRZEŁYWY PIENIĘŻNE NETTO RAZEM	73 777	(36 501)
Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym	73 777	(36 501)
- zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	-	-
Środki pieniężne na początek okresu	15 870	52 371
Środki pieniężne na koniec okresu	89 647	15 870

Dodatkowe objaśnienia do przepływów pieniężnych z działalności operacyjnej przedstawiono w Nocie 47.

4. Zestawienie zmian w skonsolidowanym kapitale własnym

	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy z emisji akcji powyżej wartości nominalnej	Pozostałe kapitały	Niepodzielony wynik finansowy	Wynik finansowy bieżącego okresu	Kapitał własny akcjonariuszy jednostki dominującej	Kapitał akcjonariuszy niekontrolujących	Kapitał własny ogółem
2017 r.								
Kapitał własny na dzień 1 stycznia 2017 r.	7 269	14 753	34 452	(1 411)	10 593	65 656	9 084	74 740
Transakcje z właścicielami	-	-	975	2 350	10 593	(7 268)	240	(7 028)
<i>Utworzenie spółki A2CC</i>	-	-	-	-	-	-	240	240
<i>Podział zysku netto</i>	-	-	975	9 618	(10 593)	-	-	-
<i>Wypłata dywidendy</i>	-	-	-	(7 268)	-	(7 268)	-	(7 268)
Inne	-	-	-	(25)	-	(25)	-	(25)
Suma dochodów całkowitych	-	-	-	-	12 733	12 733	1 428	14 161
<i>Zysk netto</i>	-	-	-	-	12 733	12 733	1 428	14 161
Kapitał własny na dzień 31 grudnia 2017 r.	7 269	14 753	35 427	914	12 733	71 096	10 752	81 848
2016 r.								
Kapitał własny na dzień 1 stycznia 2016 r.	7 269	14 753	30 256	(134)	9 402	61 545	9 213	70 758
Transakcje z właścicielami	-	-	4 196	(1 277)	(9 402)	(6 483)	313	(6 170)
<i>Podniesienie kapitału w spółce Atende Medica</i>	-	-	-	259	-	259	(307)	(48)
<i>Objęcie konsolidacją spółki EDL</i>	-	-	-	-	-	-	420	420
<i>Podniesienie kapitału w spółce EDL</i>	-	-	-	(200)	-	(200)	200	-
<i>Podział zysku netto</i>	-	-	4 196	(1 336)	(2 860)	-	-	-
<i>Wypłata dywidendy</i>	-	-	-	-	(6 542)	(6 542)	-	(6 542)
Suma dochodów całkowitych	-	-	-	-	10 593	10 593	(442)	10 151
<i>Zysk netto</i>	-	-	-	-	10 593	10 593	(442)	10 151
Kapitał własny na dzień 31 grudnia 2016 r.	7 269	14 753	34 452	(1 411)	10 593	65 656	9 084	74 740

5. Informacje ogólne

5.1. Skład i działalność Grupy

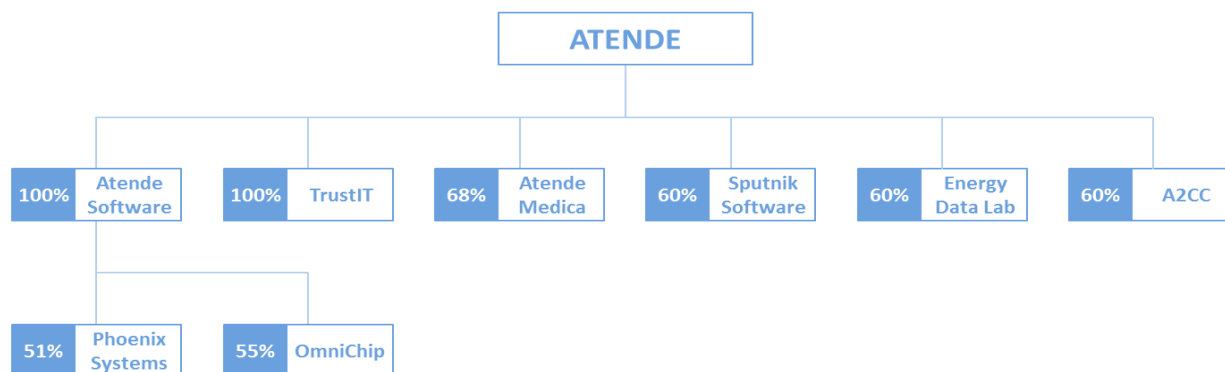
Jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Atende („Grupa”, „Grupa Kapitałowa”, „Grupa Atende”) jest Atende S.A. („Spółka”, „Emitent”, „Atende”) z siedzibą w Warszawie przy ul. Ostrobramskiej 86, 04-163 Warszawa, zarejestrowana w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy KRS, pod numerem KRS: 0000320991, Kapitał zakładowy: 7 268 668,80 zł w całości wpłacony, NIP: 954-23-57-358, REGON: 276930771. Od 28 maja 2012 r. Spółka jest notowana na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

Spółka funkcjonuje pod nazwą Atende od 12 kwietnia 2013 r., kiedy została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym zmiana firmy Emitenta z ATM Systemy Informatyczne S.A. na Atende S.A. Z kolei ATM Systemy Informatyczne S.A. powstała w wyniku przejęcia przez KLK S.A. całego majątku ATM Systemy Informatyczne sp. z o. o. przy jednoczesnym dokonaniu zmiany nazwy spółki KLK S.A. na ATM Systemy Informatyczne S.A. i przeniesieniu siedziby Spółki do Warszawy. Powyższe zmiany zostały zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym 3 stycznia 2011 r.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. Grupa Kapitałowa składała się z 8 podmiotów:

- jednostki dominującej Atende S.A.,
- 8 jednostek zależnych:
 - Atende Software sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, w której Emitent posiada 100% kapitału zakładowego i głosów na zgromadzeniu wspólników,
 - TrustIT sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi, w której Emitent posiada 100% udziałów i głosów na zgromadzeniu wspólników,
 - Atende Medica sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, w której Emitent posiada 67,51% kapitału zakładowego i głosów na zgromadzeniu wspólników,
 - Sputnik Software sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu, w której Emitent posiada 60% kapitału zakładowego i głosów na zgromadzeniu wspólników,
 - Phoenix Systems sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, w której zależna w 100% od Emitenta spółka Atende Software posiada 51% kapitału zakładowego i głosów na zgromadzeniu wspólników,
 - OmniChip sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, w której zależna w 100% od Emitenta spółka Atende Software posiada 55% kapitału zakładowego i głosów na zgromadzeniu wspólników,
 - Energy Data Lab sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, w której Emitent posiada 60% kapitału zakładowego i głosów na zgromadzeniu wspólników,
 - A2 Customer Care sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu, której Emitent posiada 60% kapitału zakładowego i głosów na zgromadzeniu wspólników.

Struktura Grupy Kapitałowej na koniec 2017 r.

Podstawowym przedmiotem działalności Emitenta jest integracja systemów teleinformatycznych. Spółka ma dwudziestopięcioletnie doświadczenie będące wynikiem realizacji wielu projektów wdrożeniowych. Wdrożenia te wyróżniają się nie tylko wysoką jakością świadczonych prac, ale też najwyższym poziomem technicznym i dużą skalą trudności wykonania. Dodatkowo Atende posiada kompetencje w zakresie tworzenia oprogramowania oraz oferuje outsourcing IT i usługi *cloud computing*. Atende S.A. jest jedną z czołowych firm branży IT w Polsce.

Poprzez spółki zależne Grupa Kapitałowa Emitenta realizuje działania w innych atrakcyjnych niszach rynku IT. Atende Software sp. z o.o. specjalizuje się w innowacyjnym oprogramowaniu dla przedsiębiorstw multimedialnych, inteligentnych sieci energetycznych (ang. *Smart Grid*) i cyberbezpieczeństwa. Sputnik Software sp. z o.o. tworzy oprogramowanie oraz świadczy usługi dla sektora publicznego, głównie administracji samorządowej. Atende Medica sp. z o.o. oferuje rozwiązania informatyczne

dla instytucji sektora medycznego, w szczególności szpitali, przychodni oraz gabinetów lekarskich. Phoenix Systems sp. z o.o. oferuje autorski system operacyjny czasu rzeczywistego wykorzystywany w systemach wbudowanych oraz protokół komunikacji w sieciach energetycznych zgodny z protokołem PRIME. Z kolei OmniChip sp. z o.o. zajmuje się projektowaniem układów elektronicznych, TrustIT sp. z o.o. świadczy nowoczesne usługi outsourcingowe zdalnego utrzymania systemów IT, zaś Energy Data Lab sp. z o.o. zajmuje się analizą danych w technologii gigadanych (ang. *Big Data*) w oparciu o autorskie narzędzia.

Dnia 24 stycznia 2017 r. została zarejestrowana w KRS spółka A2 Customer Care sp. z o.o. („A2CC”), założona na podstawie umowy spółki zawartej 21 grudnia 2016 r. Emitent objął 60% udziałów, stanowiących 60% kapitału zakładowego i głosów na zgromadzeniu wspólników, za kwotę 360 tys. zł. Spółka A2 Customer Care sp. z o.o. oferuje kompleksowe wdrożenia specjalistycznych rozwiązań oraz systemów klasy ERP.

Spółki z Grupy Atende zostały utworzone na czas nieokreślony.

5.2. Skład organów Spółki

Na dzień 31 grudnia 2017 r. Spółką kierował pięcioosobowy Zarząd w składzie:

- Roman Szwed – prezes Zarządu,
- Iwona Bakuła – wiceprezes Zarządu,
- Jacek Forsyś – wiceprezes Zarządu,
- Szymon Stępczak – wiceprezes Zarządu,
- Jacek Szczepański – wiceprezes Zarządu.

W 2017 r. oraz w okresie po dacie bilansowej nie nastąpiły zmiany w składzie Zarządu. Pięcioletnia kadencja obecnego Zarządu zakończy się w 2018 r.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. skład Rady Nadzorczej był następujący:

- Patrycja Buchowicz – przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Jan Madey – członek Rady Nadzorczej,
- Michał Markowski – członek Rady Nadzorczej,
- Maciej Matusiak – członek Rady Nadzorczej,
- Monika Mizielińska-Chmielewska – członek Rady Nadzorczej.

23 października 2017 r. Rada Nadzorcza Spółki, stosownie do postanowień § 21 ust. 5 zdanie drugie statutu Atende S.A., powołała Macieja Matusiaka na członka Rady Nadzorczej. Wybór nowego członka Rady Nadzorczej nastąpił po wygaśnięciu mandatu członka Rady Nadzorczej Spółki Marka Dietla, które nastąpiło z momentem otwarcia posiedzenia Rady Nadzorczej Spółki w dniu 23 października 2017 r. w konsekwencji otrzymanego oświadczenia. Pięcioletnia kadencja obecnej Rady Nadzorczej zakończy się w 2018 r.

5.3. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd jednostki dominującej w dniu 27 marca 2018 r.

5.4. Oświadczenia Zarządu

Niniejsze sprawozdanie zostało przygotowane przy zastosowaniu zasad rachunkowości, zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską oraz w zakresie wymaganym przez rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 133 z późniejszymi zmianami), zwanymi dalej „MSSF UE”. Sprawozdanie to obejmuje okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 r. i okres porównywalny od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 r.

Do dnia sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego za 2017 r. nie wystąpiły zdarzenia, które nie zostały, a powinny być ujęte w sprawozdaniu finansowym okresu sprawozdawczego. Jednocześnie w niniejszym sprawozdaniu finansowym nie występują istotne zdarzenia dotyczące lat ubiegłych.

Sprawozdanie zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez spółki Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez spółki Grupy w okresie przynajmniej 12 miesięcy po dniu bilansowym.

6. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Spółka nie zastosowała następujących standardów, zmian standardów i interpretacji, które zostały opublikowane i zatwierdzone do stosowania w UE, ale nie weszły jeszcze w życie lub oczekują na zatwierdzenie przez UE:

1. Standard: MSSF 9 Instrumenty finansowe (wraz z aktualizacjami).
Opis zmian: Zmiana klasyfikacji i wyceny- zastąpienie aktualnie obowiązujących kategorii instrumentów finansowych dwoma kategoriami: wycenianych wg zamortyzowanego kosztu i w wartości godziwej. Zmiany w rachunkowości zabezpieczeń dotyczące szacunku utraty wartości aktywów finansowych oraz prawa wcześniejszej spłaty z negatywnym wynagrodzeniem.
Data obowiązywania: 1 stycznia 2018 r./1 stycznia 2019 r.
2. Standard: MSSF 14 Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe.
Opis zmian: Zasady rachunkowości i ujawnień dla regulacyjnych pozycji odroczonej.
Data obowiązywania: Standard w obecnej wersji nie będzie obowiązywał w UE.
3. Standard: MSSF 16 Leasing.
Opis zmian: Standard znosi rozróżnienie na leasing operacyjny i leasing finansowy. Wszystkie umowy spełniające definicje leasingu będą ujmowane co do zasady jak obecny leasing finansowy.
Data obowiązywania: 1 stycznia 2019 r.
4. Standard: Zmiany do MSSF 10 i MSR 28.
Opis zmian: Wytyczne dotyczące sprzedaży lub wniesienia aktywów przez inwestora do spółki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia.
Data obowiązywania: Nie została określona
5. Standard: Zmiany do MSSF 2.
Opis zmian: Klasyfikacja i wycena transakcji płatności na bazie akcji.
Data obowiązywania: 1 stycznia 2018 r.
6. Standard: Zmiany do MSSF 4.
Opis zmian: Stosowanie MSSF 9 Instrumenty finansowe łącznie z MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe
Data obowiązywania: 1 stycznia 2018 r.
7. Standard: Doroczne poprawki do MSSF (cykl 2014-2016).
Opis zmian: Zestaw poprawek dotyczących:
MSSF 1 – eliminacja krótkoterminowych zwolnień dla jednostek stosujących MSSF po raz pierwszy;
MSSF 12 – doprecyzowanie zakresu zastosowania wymogów dotyczących ujawniania informacji;
MSR 28 – wycena jednostek, w których inwestor dokonał inwestycji, w wartości godziwej przez wynik finansowy.
Data obowiązywania: 1 stycznia 2018 r. (za wyjątkiem zmian do MSSF 12 które obowiązują w stosunku do okresów rocznych zaczynających się 1 stycznia 2017 r. lub później)
8. Standard: Zmiany do MSR 40.
Opis zmian: Zmiana kwalifikacji nieruchomości tj. przenoszenia z nieruchomości inwestycyjnych do innych grup aktywów.
Data obowiązywania: 1 stycznia 2018 r.
9. Standard: KIMSF 22 Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe.
Opis zmian: Wytyczne dotyczące sposobu określania daty transakcji, a zatem kursu wymiany SPOT, którego należy użyć w sytuacji kiedy dokonywana lub otrzymywana jest płatność zaliczkowa w walucie obcej.
Data obowiązywania: 1 stycznia 2018 r.
10. Standard: MSSF 17
Opis zmian: Zasady ujmowania, wyceny i prezentacji oraz ujawnień dla umów ubezpieczeniowych.
Data obowiązywania: 1 stycznia 2021 r.
11. Standard: KIMFS 23 Niepewność związana z ujęciem podatku dochodowego.
Opis zmian: Ocena prawdopodobieństwa zaakceptowania wybranego ujęcia podatkowego przez organy podatkowe.
Data obowiązywania: 1 stycznia 2019 r.
12. Standard: Doroczne poprawki do MSSF (cykl 2015-2017).
Opis zmian: Zestaw poprawek dotyczących:
MSSF 3 – wycena posiadanego wcześniej udziału we wspólnych operacjach;
MSSF 11 – brak wyceny posiadanego wcześniej udziału we wspólnych operacjach;
MSSF 12 – konsekwencje podatkowe w związku z wypłatą dywidendy;
MSR 23 – koszty finansowania przy przekazaniu do użytkowania składników aktywów;
Data obowiązywania: 1 stycznia 2019 r.
13. Standard: Zmiany do MSR 19
Opis zmian: Zmiany dotyczące programu określonych świadczeń.
Data obowiązywania: 1 stycznia 2019 r.

Grupa zamierza przyjąć wymienione powyżej nowe standardy oraz zmiany standardów i interpretacji MSSF opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, lecz nieobowiązujące na dzień sprawozdawczy zgodnie z datą ich wejścia w życie.

Wpływ nowych regulacji na przyszłe sprawozdania Grupy

Nowy standard MSSF 9 Instrumenty finansowe dokonuje istotnych zmian w klasyfikacji, prezentacji i wycenie instrumentów finansowych, dotyczących między innymi nowego modelu oceny utraty wartości, który będzie wymagał bardziej terminowego ujmowania oczekiwanych strat kredytowych oraz zaktualizowanych zasad stosowania rachunkowości zabezpieczeń. Zmiany te mają na celu przede wszystkim dostosowanie wymagań z zakresu zarządzania ryzykiem, umożliwiając sporządzającym sprawozdania lepsze odzwierciedlenie podejmowanych działań.

W 2017 roku Grupa przeprowadziła analizę wpływu wprowadzenia Standardu MSSF 9 na stosowaną przez Grupę politykę rachunkowości w odniesieniu do działalności Grupy oraz jej wyników finansowych. Niniejsza ocena oparta jest na aktualnie dostępnych informacjach i może ulec zmianom wynikającym z uzyskaniem możliwych do udokumentowania i zasadnych dodatkowych informacji w okresie pierwszego zastosowania standardu.

Grupa nie spodziewa się istotnego wpływu wprowadzenia MSSF 9 na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz kapitał własny. Przeprowadzona analiza standardu wskazuje, iż zmiany dotyczą głównie następujących obszarów:

- o Klasyfikacji aktywów finansowych – Standard nie spowoduje istotnych zmian prezentacyjnych w sprawozdaniach finansowych oraz zmian w wyniku finansowym Grupy.
- o Wyceny umów gwarancji finansowych – Standard nie wpłynie w istotny sposób na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz kapitał własny.
- o Zasad szacowania i ujmowania odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych (przejście z modelu straty poniesionej na model straty oczekiwanej):
 - dla należności z tytułu dostaw i usług, Grupa będzie szacowała oczekiwane straty kredytowe na podstawie analizy prawdopodobieństwa poniesienia strat kredytowych w poszczególnych przedziałach wiekowania;
 - dla inwestycji w pozostałe instrumenty kapitałowe, wycena będzie dokonywana w wartości godziwej; obecnie Spółka nie posiada inwestycji w instrumenty kapitałowe, inne niż udziały spółek zależnych.

Inwestycje w udziały jednostek zależnych są wyłączone z zakresu MSSF 9 i ich wycena będzie dokonywana na dotychczasowych zasadach, tj. według historycznego kosztu nabycia pomniejszonego o odpisy z tytułu utraty wartości.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku, opisane powyżej zasady, nie spowodowałyby utworzenia odpisów z tytułu trwałej utraty wartości w innej kwocie niż zostały one ujęte w niniejszym sprawozdaniu finansowym. Nie uległy również zmianie kapitał własny na dzień 31 grudnia 2017 roku.

Ponadto, po przeprowadzonej analizie, Grupa postanowiła nie skorzystać z możliwości wdrożenia zmian wynikających z MSSF 9 w zakresie rachunkowości zabezpieczeń od 1 stycznia 2018 roku.

Nowy standard MSSF 16 Leasing zmienia zasady ujmowania umów, spełniających definicje leasingu. Główną zmianą jest odejście od podziału na leasing finansowy i operacyjny. Wszystkie umowy spełniające definicje leasingu będą ujmowane co do zasady jak obecny leasing finansowy. Wprowadzenie standardu będzie miało następujący rezultat:

- o w sprawozdaniu z sytuacji finansowej: wzrost wartości niefinansowych aktywów trwałych oraz zobowiązań finansowych,
- o w sprawozdaniu z całkowitych dochodów: zmniejszenie kosztów operacyjnych (innych niż amortyzacja), wzrost kosztów amortyzacji oraz kosztów finansowych.

Analiza standardu nie została jeszcze zakończona, ale jego zastosowanie może mieć istotny wpływ na przyszłe sprawozdania finansowe Grupy.

Pozostałe standardy oraz ich zmiany nie powinny mieć istotnego wpływu na przyszłe sprawozdania finansowe Grupy.

7. Zasady konsolidacji

Jednostki zależne

Jednostka zależna to jednostka kontrolowana przez jednostkę dominującą. Kontrola występuje w przypadku gdy jednostka dominująca:

- o posiada władzę nad jednostką, w której dokonała inwestycji,
- o jest narażona na ekspozycję lub posiada prawo do zmiennych zwrotów z tytułu zaangażowania w dany podmiot inwestycji,
- o posiada zdolność do sprawowania władzy nad jednostką, w której dokonała inwestycji w celu wpłynięcia na wysokość zwrotów przez nią wypracowywanych.

Jednostki zależne podlegają pełnej konsolidacji od dnia przejęcia nad nimi kontroli przez Grupę. Przystaje się je konsolidować z dniem ustania kontroli. Przejęcie jednostek zależnych przez Grupę rozlicza się metodą nabycia. Koszt przejęcia ustala się jako wartość godziwą przekazanych aktywów, wyemitowanych instrumentów kapitałowych oraz zobowiązań zaciągniętych lub przejętych na dzień wymiany, powiększoną o koszty bezpośrednio związane z przejęciem. Możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania i zobowiązania warunkowe przejęte w ramach połączenia jednostek gospodarczych wycenia się początkowo według ich wartości godziwej na dzień przejęcia, niezależnie od wielkości ewentualnych udziałów niekontrolujących. Nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywach netto ujmuje się jako wartość firmy. Jeżeli koszt przejęcia jest niższy od wartości godziwej aktywów netto przejętej jednostki zależnej, różnicę ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Przychody i koszty, rozrachunki i niezrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy spółkami Grupy są eliminowane. Niezrealizowane straty również podlegają eliminacji, chyba, że transakcja dostarcza dowodów na utratę wartości przez przekazany składnik aktywów. Zasady rachunkowości stosowane przez jednostki zależne zostały zmienione, tam gdzie było to konieczne, dla zapewnienia zgodności z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę.

Udziały/akcje niekontrolujące oraz transakcje z udziałowcami / akcjonariuszami niekontrolującymi

Udziały niekontrolujące obejmują nie należące do Grupy udziały w spółkach objętych konsolidacją. Udziały niekontrolujące ustala się jako wartość aktywów netto jednostki powiązanej, przypadających na dzień nabycia, akcjonariuszom spoza grupy kapitałowej. Zidentyfikowane udziały niekontrolujące w aktywach netto skonsolidowanych jednostek zależnych ujmuje się oddzielnie od udziału własnościowego jednostki dominującej w tych aktywach netto. Udziały niekontrolujące w aktywach netto obejmują:

- o wartość udziałów niekontrolujących z dnia pierwotnego połączenia, obliczoną zgodnie z MSSF 3, oraz
- o zmiany w kapitale własnym przypadające na udział niekontrolujący począwszy od dnia połączenia.

Zyski i straty oraz każdy składnik innych całkowitych dochodów przypisuje się do właścicieli jednostki dominującej oraz udziałów niekontrolujących. Łączne całkowite dochody przypisuje się do właścicieli jednostki dominującej oraz udziałów niekontrolujących nawet wtedy, gdy w rezultacie udziały niekontrolujące przybierają wartość ujemną.

Spółki objęte skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym

Niniejsze skonsolidowane sprawozdania finansowe za okresy kończące się 31 grudnia 2017 r. i 31 grudnia 2016 r. obejmują następujące jednostki wchodzące w skład Grupy:

	Udział w ogólnej liczbie głosów	
	31.12.2017	31.12.2016
Atende S.A.	Jednostka dominująca	
Atende Software sp. z o.o.	100,00%	100,00%
TrustIT sp. z o.o.	100,00%	100,00%
Atende Medica sp. z o.o.	67,51%	67,51%
Sputnik Software sp. z o.o.	60,00%	60,00%
Phoenix Systems sp. z o.o.	51,00%	51,00%
OmniChip sp. z o.o.	55,00%	55,00%
Energy Data Lab sp. z o.o.	60,00%	60,00%
A2 Customer Care sp. z o.o.	60,00%	Nd.

Wszystkie spółki zależne są konsolidowane metodą pełną. Wyniki spółek Atende Software, Atende Medica i Sputnik Software konsolidowane są od 1 maja 2012 r., spółki Phoenix Systems od 1 stycznia 2014 r., zaś spółki TrustIT od 1 kwietnia 2014 r. (udziały zostały nabyte 13 marca 2014 r.). Konsolidowanie wyników spółki OmniChip rozpoczęto od II kwartału 2015 r. Ma to

związek z nabyciem dnia 25 lutego 2015 r. przez Atende Software 40% udziałów spółki OmniChip, dzięki czemu stan posiadania zwiększył się z 15% do 55% udziałów i głosów na zgromadzeniu wspólników. Konsolidowanie wyników spółki Energy Data Lab rozpoczęto w I kwartale 2016 r., w związku z nabyciem w dniu 21 grudnia 2015 r. 42,4% udziałów oraz zarejestrowaniem w KRS w dniu 22 stycznia 2016 r. objętych przez Atende nowo ustanowionych udziałów, po którym Emitent posiadał 54,6% udziałów i głosów na zgromadzeniu wspólników. W czerwcu br. Atende objęło nowe udziały, które zostały zarejestrowane w KRS dnia 2 sierpnia 2016 r. W wyniku podwyższenia kapitału udział Atende w kapitale zakładowym i głosach na zgromadzeniu wspólników wzrósł do 60%. Wyniki spółki A2 Customer Care, która została zarejestrowana w KRS 24 stycznia 2017 r., są konsolidowane od I kwartału 2017 r.

Spółki nie objęte skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym

Na dzień 31 grudnia 2017 r. brak było spółek z Grupy Kapitałowej nie objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym.

8. Opis przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, w tym metod wyceny aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów

Zasady (polityka) rachunkowości przedstawione poniżej stosowane były w odniesieniu do wszystkich okresów zaprezentowanych w sprawozdaniu finansowym Grupy.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w oparciu o zasadę kosztu historycznego za wyjątkiem wyceny instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Wartości niematerialne

Wartości niematerialne obejmują aktywa, które nie posiadają postaci fizycznej, są identyfikowalne oraz które można wiarygodnie wycenić i które w przyszłości spowodują wpływ korzyści ekonomicznych do jednostki. Wartości niematerialne ujmowane są pierwotnie w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia.

Wartości niematerialne powstałe na skutek prowadzenia prac rozwojowych, ujmowane są w bilansie po spełnieniu następujących warunków:

- z technicznego punktu widzenia istnieje możliwość ukończenia składnika wartości niematerialnych, tak aby nadawał się do sprzedaży lub użytkowania,
- istnieje możliwość udowodnienia zamiaru ukończenia składnika oraz jego użytkowania i sprzedaży,
- składnik będzie zdolny do użytkowania lub sprzedaży,
- znany jest sposób w jaki składnik będzie wytwarzał przyszłe korzyści ekonomiczne,
- zapewnione zostaną środki techniczne oraz finansowe konieczne do ukończenia prac rozwojowych oraz jego użytkowania i sprzedaży,
- istnieje możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych.

Nakłady poniesione w okresie prowadzenia prac badawczych oraz nakłady nie spełniające ww. warunków ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat w dacie ich poniesienia, w pozycji kosztów ogólnego zarządu.

Amortyzacja wartości niematerialnych odbywa się według stawek odzwierciedlających przewidywany okres ich użytkowania. Spółki Grupy nie posiadają wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania oprócz wartości firmy. Dla celów amortyzacji wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania stosowana jest metoda amortyzacji liniowej. Okresy użytkowania dla poszczególnych składników wartości niematerialnych są następujące:

- licencje na oprogramowanie 2 lata
- prace rozwojowe 3-5 lat
- znaki towarowe 5 lat
- prawa majątkowe 5 lat

Wartości niematerialne poddawane są testowi na utratę wartości jeśli istnieją przesłanki wskazujące na występowanie utraty wartości, przy czym dla wartości niematerialnych w budowie w okresie ich realizacji ewentualna utrata wartości określana jest na każdy dzień bilansowy. Skutki utraty wartości niematerialnych odnoszone są w pozostałe koszty operacyjne, zaś ich amortyzacja w koszty działalności podstawowej.

Na dzień bilansowy wartości niematerialne wyceniane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia po pomniejszeniu o dokonane odpisy amortyzacyjne oraz ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości.

Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe obejmują środki trwałe i nakłady na środki trwałe w budowie, które jednostka zamierza wykorzystywać w swojej działalności oraz na potrzeby administracyjne w okresie dłuższym niż jeden rok, które w przyszłości spowodują wpływ korzyści ekonomicznych do jednostki. Nakłady na środki trwałe obejmują poniesione nakłady inwestycyjne jak również poniesione wydatki na przyszłe dostawy maszyn, urządzeń i usług związanych z wytworzeniem środków trwałych (przekazane zaliczki).

Środki trwałe oraz środki trwałe w budowie ujmowane są pierwotnie w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia.

Środki trwałe obejmują istotne specjalistyczne części zamienne, które funkcjonują jako element środka trwałego. Jako odrębne pozycje środków trwałych ujmowane są także istotne komponenty, także o charakterze niematerialnym.

Amortyzacja środków trwałych, w tym komponentów i specjalistycznych części zamiennych, odbywa się według stawek odzwierciedlających przewidywany okres ich użytkowania. Dla celów amortyzacji środków trwałych stosowana jest metoda amortyzacji degresywnej lub liniowej. Okresy użytkowania dla poszczególnych składników środków trwałych są następujące:

- o budynki i budowle od 10 do 40 lat
- o maszyny i urządzenia od 4 do 10 lat
- o środki transportu od 5 do 7 lat
- o pozostałe środki trwałe od 4 do 10 lat

Grunty własne nie podlegają amortyzacji. Grupa traktuje nadane prawa wieczystego użytkowania jako leasing operacyjny. W przypadku nabycia takich praw na rynku wtórnym prezentowane są one jako wartości niematerialne i amortyzowane w okresie przewidywanego ich użytkowania.

Środki trwałe oraz środki trwałe w budowie poddawane są testowi na utratę wartości jeśli istnieją przesłanki wskazujące na występowanie utraty wartości, przy czym dla środków trwałych w budowie w okresie ich realizacji ewentualna utrata wartości określana jest na każdy dzień bilansowy. Skutki utraty wartości środków trwałych oraz środków trwałych w budowie odnoszone są w pozostałe koszty operacyjne.

Na dzień bilansowy środki trwałe oraz środki trwałe w budowie wyceniane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonego o dokonane odpisy amortyzacyjne oraz ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości.

Aktywa finansowe

Spółki Grupy klasyfikują aktywa finansowe do jednej z kategorii: aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, pożyczki udzielone i należności własne, aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności oraz aktywa finansowe dostępne do sprzedaży. Klasyfikacja poszczególnych aktywów finansowych uzależniona jest od przeznaczenia aktywa finansowego, intencji Zarządu oraz faktu, czy aktywo finansowe jest pozycją notowaną na rynku. Zarząd określa powyższą klasyfikację w momencie początkowego ujęcia danego aktywa oraz w uzasadnionych przypadkach dokonuje odpowiedniej reklasyfikacji w okresach kolejnych, za wyjątkiem reklasyfikacji aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Reklasyfikacja z i do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy jest zabroniona.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy. Do tej kategorii zaliczane są aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz aktywa finansowe wyznaczone do wyceny w wartości godziwej w momencie ich pierwotnego ujęcia. Aktywa finansowe klasyfikowane są do tej kategorii, jeżeli przeznaczone są do sprzedaży w krótkim okresie. Do kategorii aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu klasyfikuje się także instrumenty pochodne, chyba że związane są z rachunkowością zabezpieczeń.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy ujmowane są początkowo w wartości godziwej zaś koszty transakcji ujmowane są bezpośrednio w wyniku finansowym. Zyski i straty wynikające ze zmiany wartości godziwej odnoszone są do wyniku finansowego w okresie, w którym powstały.

Pożyczki udzielone i należności własne – są aktywami finansowymi nie będącymi instrumentami pochodnymi, o określonej lub możliwej do określenia wielkości płatności, które nie są notowane i nie zostały nabyte z intencją przeznaczenia do sprzedaży. Pożyczki udzielone i należności własne ujmowane są początkowo w wartości godziwej łącznie z kosztami transakcji, chyba że są one nieistotne. Na dzień bilansowy kategoria ta wyceniana jest według zamortyzowanego kosztu na bazie efektywnej stopy procentowej. Odsetki od aktywów finansowych zaliczonych do kategorii pożyczek i należności, naliczane metodą efektywnej stopy procentowej, ujmowane są w zysku lub stracie bieżącego okresu w przychodach finansowych.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności – do nich klasyfikowane są aktywa finansowe o określonych lub możliwych do określenia płatnościach lub ustalonym terminie wymagalności, które Grupa zamierza i jest w stanie utrzymać w posiadaniu do upływu terminu wymagalności, z wyjątkiem udzielonych pożyczek i wierzytelności własnych.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności ujmowane są początkowo w wartości godziwej łącznie z kosztami transakcji, chyba że są one nieistotne. Na dzień bilansowy kategoria ta wyceniana jest według zamortyzowanego kosztu na bazie efektywnej stopy procentowej.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży – do tych aktywów spółki Grupy zaliczają wszelkie aktywa finansowe nie będące pożyczkami udzielonymi i należnościami własnymi, aktywami finansowymi utrzymywanymi do terminu wymagalności oraz aktywami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy. Do aktywów dostępnych do sprzedaży zalicza się w szczególności udziały w innych podmiotach nie będących podmiotami podporządkowanymi, które Grupa nie przeznaczyła do sprzedaży w krótkim terminie. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży ujmowane są początkowo w wartości godziwej łącznie z kosztami transakcji, chyba że są one nieistotne. Na dzień bilansowy kategoria ta wyceniana jest według wartości godziwej.

Przychody z odsetek dotyczące aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmowane są w zysku lub stracie bieżącego okresu według efektywnej stopy procentowej. Dywidendy dotyczące aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmowane są w zysku lub stracie bieżącego okresu, kiedy prawa do otrzymania płatności przez Grupę zostały ustalone. Wszystkie inne zmiany w wartości godziwej ujmowane są w kapitale własnym. W momencie sprzedaży tych aktywów lub ich wygaśnięcia skutki ich wyceny ujęte w kapitale własnym rozpoznaje się w zysku lub stracie bieżącego okresu.

Wszystkie aktywa finansowe są usuwane z bilansu, kiedy prawa do otrzymania korzyści z danego aktywa wygasły lub zostały przekazane, a spółka Grupy przekazała praktycznie wszystkie korzyści i ryzyka związane z aktywem.

Aktywa finansowe wykazywane są jako aktywa bieżące, chyba że ich wymagalność przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego kiedy prezentowane są jako aktywa trwałe.

Rachunkowość zabezpieczeń

W okresach objętych sprawozdaniem finansowym spółki Grupy nie stosowały rachunkowości zabezpieczeń.

Zapasy

Zapasy są aktywami przeznaczonymi do sprzedaży w toku zwykłej działalności gospodarczej, będące w trakcie produkcji przeznaczonej na sprzedaż oraz mające postać materiałów lub surowców zużywanych w procesie produkcyjnym lub w trakcie świadczenia usług. Zapasy obejmują materiały, towary, produkty gotowe oraz produkcję w toku. Materiały i towary wycenia się pierwotnie w cenach nabycia. Na dzień bilansowy wycena materiałów i towarów odbywa się z zachowaniem zasad ostrożnej wyceny, tzn. kategorie te wyceniane są według ceny nabycia lub ceny sprzedaży możliwej do uzyskania w zależności od tego która z nich jest niższa.

Produkty gotowe oraz produkty w toku wycenia się pierwotnie na poziomie rzeczywistego kosztu wytworzenia lub w cenie nabycia. Na dzień bilansowy wycena produktów gotowych i produkcji w toku odbywa się z zachowaniem zasad ostrożnej wyceny.

Rozchód zapasów odbywa się według zasad szczegółowej identyfikacji w zakresie pozycji przeznaczonych na świadczenie konkretnych przedsięwzięć lub według metody FIFO dla pozostałych zapasów i odnoszony jest w koszt własny sprzedaży. Odpisy aktualizujące dotyczące zapasów, wynikające z ostrożnej wyceny oraz odpisy aktualizujące dla pozycji zalegających, jak i ich odwrócenia, odnoszone są w koszt własny sprzedaży.

Należności handlowe i pozostałe

Należności ujmowane są pierwotnie w wartościach godziwych. W przypadku stosowania normalnych terminów płatności, uznanych w praktyce na rynku w transakcjach o podobnym charakterze, za wartość godziwą uznaje się ich wartość nominalną powstałą w dniu rozpoznania przychodu.

Na dzień bilansowy należności handlowe wycenia się według zamortyzowanego kosztu w oparciu o efektywną stopę procentową z zachowaniem zasad ostrożności. Wartość należności aktualizuje się uwzględniając stopień prawdopodobieństwa ich zapłaty poprzez dokonanie odpisu aktualizującego, w odniesieniu do należności:

- od dłużników postawionych w stan likwidacji lub upadłości – do wysokości należności nie objętej zabezpieczeniem,
- od dłużników w przypadku oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości – w wysokości 100% należności,
- kwestionowanych lub z których zapłatą dłużnik zalega a spłata należności nie jest prawdopodobna – do wysokości należności nie objętej zabezpieczeniem,
- stanowiących równowartość kwot podwyższających należności – do wysokości tych kwot,
- przeterminowanych lub nie przeterminowanych o znacznym stopniu prawdopodobieństwa nieściągalności, w wysokości 100% należności.

Odpisy aktualizujące wartość należności jak i ich odwrócenia zalicza się odpowiednio do pozostałych kosztów i przychodów operacyjnych. Należności wyrażone w walutach obcych ujmują się w księgach i wycenia na dzień bilansowy zgodnie z zasadami opisanymi w punkcie „Transakcje w walutach obcych”.

Należności, dla których termin płatności jest dłuższy niż 12 miesięcy prezentowane są w bilansie w kategorii „pozostałe aktywa trwałe”.

Rozliczenia międzyokresowe i pozostałe aktywa trwałe

Rozliczenia międzyokresowe czynne obejmują poniesione wydatki, które będą rozliczone w koszty przyszłych okresów. Ujmowane są pierwotnie w wartościach dokonanych wydatków, zaś na dzień bilansowy wyceniane z zachowaniem zasad ostrożnej wyceny. Odpisy rozliczeń międzyokresowych czynnych następują stosowanie do upływu czasu lub wielkości świadczeń, w zależności od ich charakteru. Jeżeli rozliczenie wydatków nastąpi w terminie dłuższym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego, to część aktywów wykazywana jest w bilansie w pozycji „pozostałe aktywa trwałe”.

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne obejmują gotówkę w kasie oraz środki pieniężne na rachunkach bankowych, w tym utrzymywane w ramach lokat bankowych. Ekwiwalenty środków pieniężnych obejmują krótkoterminowe inwestycje o dużej płynności, łatwo wymienne na określone kwoty oraz narażone na nieznaczne ryzyko zmiany wartości, w tym należne odsetki od lokat bankowych. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty wyceniane są według wartości nominalnych. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty wyrażone w walutach obcych ujmują się w księgach i wycenia na dzień bilansowy zgodnie z zasadami opisanymi w punkcie „Transakcje w walutach obcych”. Dla celów sprawozdania z przepływów pieniężnych środki pieniężne i ich ekwiwalenty zdefiniowane są w identyczny sposób jak dla celów ujmowania w bilansie.

Kredyty i pożyczki bankowe

Kredyty i pożyczki bankowe ujmowane są według zamortyzowanego kosztu opartego na efektywnej stopie procentowej. Wyjątkiem są kredyty udzielone w rachunku bieżącym, dla których nie są ustalone harmonogramy spłat. W przypadku tego rodzaju kredytów, koszty związane z jego uruchomieniem oraz inne opłaty obciążają koszty finansowe w okresie ich poniesienia. W pozostałych przypadkach koszty finansowe, łącznie z prowizjami płatnymi w momencie spłaty lub umorzenia oraz kosztami bezpośrednimi zaciągnięcia kredytów, ujmowane są w zysku lub stracie bieżącego okresu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej i zwiększają wartość księgową instrumentu z uwzględnieniem spłat dokonanych w bieżącym okresie.

Zobowiązania handlowe i pozostałe

Za zobowiązania uznaje się wynikający z przeszłych zdarzeń obowiązek wykonania świadczeń o wiarygodnie określonej wartości, które spowodują wykorzystanie już posiadanych lub przyszłych aktywów spółek Grupy.

Zobowiązania ujmowane są pierwotnie w wartościach godziwych. W przypadku stosowania normalnych terminów płatności, uznanych w praktyce na rynku w transakcjach o podobnym charakterze, za wartość godziwą uznaje się ich wartość nominalną powstałą w dniu rozpoznania zobowiązania. Na dzień bilansowy zobowiązania wycenia się w wartości zamortyzowanego kosztu i prezentuje w bilansie w podziale na część długo- i krótkoterminową.

Do pozostałych zobowiązań klasyfikowane są bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów („RMB”). Do pozycji tych zalicza się zobowiązania przypadające do zapłaty za towary lub usługi, które zostały otrzymane lub wykonane, ale nie zostały opłacone, zafakturowane lub formalnie uzgodnione z dostawcą, łącznie z kwotami należnymi pracownikom, np. z tytułu zaległych urlopów lub premii. Pomimo, iż w tych konkretnych sytuacjach konieczne jest oszacowanie kwoty lub też terminu zapłaty ww. zobowiązań, stopień niepewności jest na ogół znacząco mniejszy niż w przypadku rezerw, stąd pozycje te klasyfikuje się jako zobowiązanie.

Zobowiązania wyrażone w walutach obcych ujmują się w księgach i wycenia na dzień bilansowy zgodnie z zasadami opisanymi w punkcie „Transakcje w walutach obcych”.

Rezerwy

Rezerwy tworzone są w przypadku, kiedy na spółce Grupy ciąży istniejący obowiązek, prawny lub zwyczajowo oczekiwany, wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne oraz można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego zobowiązania, przy czym kwoty tego zobowiązania lub termin jego wymagalności nie są pewne. W przypadku gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza oraz ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Zwiększenia rezerw, opartych na metodzie dyskontowania, w związku z upływem czasu są ujmowane jako koszty finansowania zewnętrznego.

Jeżeli spółka Grupy spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną w jakikolwiek sposób zwrócone, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy gdy istnieje pewność, że zwrot ten nastąpi.

Rezerwy na ryzyka specyficzne tworzone są jedynie w przypadkach, kiedy prawdopodobny jest wpływ korzyści ekonomicznych z jednostki, a szacunek może zostać przeprowadzony w sposób wiarygodny.

W zakresie świadczeń pracowniczych spółki Grupy nie są stroną żadnych porozumień płacowych ani zbiorowych układów pracy. Spółki Grupy nie posiadają także programów emerytalnych zarządzanych bezpośrednio przez spółki lub przez fundusze zewnętrzne. Koszty świadczeń pracowniczych obejmują wynagrodzenia płatne zgodnie z warunkami zawartych umów o pracę z poszczególnymi pracownikami oraz koszty świadczeń emerytalnych (odprawa emerytalna) wypłacone pracownikom zgodnie z przepisami prawa pracy, po okresie zatrudnienia. Zobowiązania z tytułu krótkoterminowych świadczeń pracowniczych wyceniane są na zasadach ogólnych. Świadczenia długoterminowe szacowane są na podstawie metod aktuarialnych.

Transakcje w walutach obcych

Wyrażone w walutach obcych operacje gospodarcze ujmują się w sprawozdaniu finansowym na dzień ich przeprowadzenia odpowiednio po kursie:

- o faktycznie zastosowanym w tym dniu, wynikającym z charakteru operacji – w przypadku operacji sprzedaży lub kupna walut oraz operacji zapłaty należności lub zobowiązań,
- o średnim ustalonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski na ten dzień chyba, że w zgłoszeniu celnym lub w innym wiążącym jednostkę dokumencie ustalony został inny kurs – w przypadku pozostałych operacji.

Pozycje aktywów i zobowiązań wyrażone w walutach obcych wycenia się na dzień bilansowy według kursu średniego publikowanego na dzień bilansowy przez Narodowy Bank Polski dla danej waluty. Różnice kursowe powstałe w wyniku rozliczenia transakcji wyrażonych w walutach obcych, jak również powstałe z wyceny bilansowej pozycji aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych i dotyczących działalności podstawowej (operacyjnej) spółek Grupy odnosi się w koszty i przychody finansowe. W sprawozdaniu finansowym koszty i przychody z tytułu różnic kursowych wykazuje się po ich uprzednim skompensowaniu.

Średnie kursy walut użyte do wyceny pozycji walutowych posiadanych przez spółki Grupy w okresach objętych niniejszym sprawozdaniem finansowym były następujące:

Waluta	Kurs średni NBP na 31.12.2017	Kurs średni NBP na 31.12.2016
EUR	4,1709	4,4240
USD	3,4813	4,1793

Leasing

Leasing jest klasyfikowany jako leasing finansowy, gdy warunki umowy przenoszą zasadniczo całe potencjalne korzyści oraz ryzyko wynikające z użytkowania przedmiotu leasingu na leasingobiorcę. Wszystkie pozostałe rodzaje leasingu są traktowane jako leasing operacyjny.

Aktywa użytkowane na podstawie umowy leasingu finansowego są traktowane jak aktywa spółek Grupy i są wyceniane w wartości godziwej w momencie ich nabycia, nie wyższej jednak niż wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych. Powstające z tego tytułu zobowiązanie wobec leasingodawcy jest prezentowane w bilansie w pozycji pozostałych zobowiązań finansowych. Płatności leasingowe są dzielone na część odsetkową oraz część kapitałową, tak, by stopa odsetek od pozostającego zobowiązania była wielkością stałą. Koszty odsetkowe są klasyfikowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów jako koszty finansowe.

Aktywa będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są wykazywane jako długo- i krótkoterminowe aktywa finansowe. Opłaty z tytułu leasingu dzielone są na część kapitałową i część odsetkową tak, aby uzyskać stałą stopę zwrotu z inwestycji. Część odsetkowa opłat jest ujmowana w sprawozdaniu z całkowitych dochodów jako przychód finansowy.

Płatności z tytułu leasingu operacyjnego są odnoszone na zysk lub stratę bieżącego okresu przy zastosowaniu metody liniowej w okresie wynikającym z umowy leasingu. Korzyści otrzymane i należne jako zachęta do zawarcia umowy leasingu operacyjnego odnoszone są na zysk lub stratę bieżącego okresu przy zastosowaniu metody liniowej w okresie wynikającym z umowy leasingu.

Dotacje rządowe

Dotacje do aktywów ujmowane są początkowo jako przychody przyszłych okresów w wartości godziwej, jeśli istnieje wystarczająca pewność ich otrzymania oraz spełnienia przez Grupę warunków z nimi związanych, a następnie są ujmowane

w zysku lub stracie bieżącego okresu systematycznie przez okres użytkowania danego składnika aktywów. Otrzymane dotacje będące zwrotem ponoszonych przez Grupę kosztów są ujmowane w zysku lub stracie bieżącego okresu. Dotacje pomniejszają w sprawozdaniu z całkowitych dochodów koszty, których dotyczą.

Utrata wartości

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje przeglądu wartości bilansowej składników majątku trwałego w celu stwierdzenia, czy nie występują przesłanki wskazujące na możliwość utraty ich wartości. W przypadku, gdy stwierdzono istnienie takich przesłanek, szacowana jest wartość odzyskiwalna danego składnika aktywów, w celu ustalenia potencjalnego odpisu z tego tytułu. W sytuacji, gdy składnik aktywów nie generuje przepływów pieniężnych, które są w znacznym stopniu niezależnymi od przepływów generowanych przez inne aktywa, analizę przeprowadza się dla grupy aktywów generujących przepływy pieniężne, do której należy dany składnik aktywów. Wartość odzyskiwalna ustalana jest jako kwota wyższa z dwóch wartości, a mianowicie: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej, która odpowiada wartości bieżącej szacunku przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy użyciu stopy dyskonta uwzględniającej aktualną rynkową wartość pieniądza w czasie oraz ryzyko specyficzne, jeśli występuje, dla danego aktywa.

Jeżeli wartość odzyskiwalna jest niższa od wartości księgowej netto składnika aktywów lub ich grupy, wartość księgowa jest pomniejszana do wartości odzyskiwanej. Strata z tego tytułu jest ujmowana jako koszt w okresie, w którym nastąpiła utrata wartości.

Testy na utratę wartości przeprowadza się corocznie dla wartości firmy.

W sytuacji odwrócenia utraty wartości, wartość netto składnika aktywów zwiększana jest do nowej oszacowanej wartości odzyskiwalnej, nie wyższej jednak od wartości netto tego składnika aktywów jaka byłaby ustalona, gdyby utrata wartości nie została rozpoznana w poprzednich okresach. Odwrócenie utraty wartości ujmowane jest jako korekta kosztów okresu w którym ustały przesłanki powodujące trwałą utratę wartości. Odpisy dotyczące wartości firmy nie podlegają odwróceniu.

Salda z tytułu umów z klientami (aktywa i zobowiązania)

W przypadku umów z klientami, jeżeli jedna ze stron umowy spełniła zobowiązanie, w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupa przedstawia umowę jako składnik aktywów z tytułu umowy lub zobowiązanie z tytułu umowy – w zależności od stosunku pomiędzy spełnieniem zobowiązania przez Grupę a płatnością dokonywaną przez klienta. Grupa przedstawia wszelkie bezwarunkowe prawa do otrzymania wynagrodzenia (kwoty zafakturowane) oddzielnie jako należność.

Jeżeli klient dokonuje płatności wynagrodzenia lub Grupa ma prawo do kwoty wynagrodzenia, które jest bezwarunkowe (tj. należność), zanim Grupa przekaże dobra lub usługi klientowi, Grupa przedstawia umowę jako zobowiązanie z tytułu umowy w chwili dokonania płatności lub gdy płatność staje się należna (w zależności od tego, co nastąpi wcześniej). Zobowiązanie z tytułu umowy to obowiązek jednostki do przekazania na rzecz klienta dóbr lub usług, w zamian za które Grupa otrzymała wynagrodzenie (lub kwota wynagrodzenia jest należna) od klienta.

Jeśli Grupa spełnia zobowiązanie, dokonując przekazania dóbr lub usług klientowi, zanim klient zapłaci wynagrodzenie lub przed terminem jego wymagalności, Grupa przedstawia umowę jako składnik aktywów z tytułu umowy, z wyłączeniem wszelkich kwot przedstawianych jako należności. Składnik aktywów z tytułu umowy to prawo Grupy do wynagrodzenia w zamian za dobra lub usługi, które spółka przekazała klientowi.

Przychody

Przychody ze sprzedaży (przychody z umów z klientami) są ujmowane w momencie spełnienia (lub w trakcie spełniania) zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyrzeczonego dobra lub usługi (tj. składnika aktywów) klientowi. Przekazanie składnika aktywów następuje w momencie, gdy klient uzyskuje kontrolę nad tym składnikiem aktywów. Ustalenie kwoty przychodów do rozpoznania w danym okresie dokonywane jest na poziomie umowy z klientem.

Dla poszczególnych umów identyfikowane są zawarte w nich zobowiązania do wykonania świadczenia, będących przyrzeczeniami na rzecz klienta dóbr lub usług (bądź ich pakietów), które można wyodrębnić. W przypadku umów wieloelementowych (np. umowa wdrożenia obejmująca stworzenie projektu, dostawę sprzętu, budowę infrastruktury, instalację, przeprowadzenie szkoleń dotyczących wdrożonego rozwiązania, wykonanie testów funkcjonalnych, serwis powdrożeniowy), przy ocenie możliwości uznania dobra lub usługi za odrębne brane są pod uwagę następujące okoliczności:

- a) świadczenie przez Grupę istotnych usług polegających na łączeniu dobra lub usługi z innymi dobrami lub usługami przyrzeczonymi w umowie w pakiety dóbr lub usług, które po połączeniu stanowią przedmiot umowy zawartej przez klienta (czy Grupa używa dobra lub usługi jako nakładu do produkcji lub dostarczenia łącznego przedmiotu umowy określonego przez klienta);
- b) czy dobro lub usługa nie zmienia znacząco ani nie dostosowuje innych dóbr lub usług przyrzeczonych w umowie;
- c) czy dobro lub usługa nie jest w istotnym stopniu zależne od innych dóbr lub usług przyrzeczonych w umowie, ani nie są z nimi w istotnym stopniu powiązane.

Jeśli przyręczone dobra lub usługi nie są odrębne, Grupa łączy je z innymi przyręczonymi dobrami lub usługami tak długo, aż będzie możliwe uznanie takiego pakietu dóbr lub usług za odrębny. W niektórych przypadkach może to prowadzić do tego, że Grupa ujmuje wszystkie dobra i usługi przyręczone w umowie jako pojedyncze zobowiązanie do wykonania świadczenia.

Przychody z tytułu odsetek ujmowane są narastająco, w odniesieniu do głównej kwoty należnej, zgodnie z metodą efektywnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w momencie, kiedy zostaje ustanowione prawo akcjonariuszy do otrzymania płatności.

Grupa nie rozpoznaje istotnego elementu finansowania, w przypadku gdy okres pomiędzy płatnością a wykonaniem zobowiązania wynikającego z umowy jest krótszy niż jeden rok. W pozostałych przypadkach istotny element finansowania nie jest wydzielany, jeżeli wpływ na poziom przychodów rozpoznawanych z tytułu umowy nie przekracza 5%.

Koszty ogólnego zarządu

Koszty ogólnego zarządu obejmują wydatki związane z całokształtem działalności Grupy. Zalicza się do nich wynagrodzenia wraz z narzutami osób zarządzających spółkami Grupy oraz pracowników działów nie związanych bezpośrednio z produkcją, koszty utrzymania biur, podatki i opłaty, koszty reklamy i reprezentacji, szkolenia pracowników, koszty związane z bezpieczeństwem i higieną pracy.

Grupa nie wyodrębnia w sprawozdaniu z całkowitych dochodów kosztów sprzedaży ze względu na ich małą istotność. Część z nich – głównie koszty reklamy – ujęte są w kosztach ogólnego zarządu. Koszty związane bezpośrednio ze sprzedażą towarów i produktów, takie jak koszty usług spedycyjnych, ubezpieczeń, opakowań ujęte są w koszcie sprzedanych produktów i usług, towarów i materiałów.

Opodatkowanie

Na obowiązkowe obciążenia wyniku składają się: podatek bieżący (CIT) oraz podatek odroczony.

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego roku obrotowego. Zysk (strata) podatkowa różni się od księgowego zysku (straty) netto w związku z wyłączeniem przychodów podlegających opodatkowaniu i kosztów nie stanowiących kosztów uzyskania przychodów oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

Podatek odroczony jest wyliczany jako podatek podlegający zapłaceniu lub zwrotowi w przyszłości w oparciu o różnice pomiędzy wartościami bilansowymi aktywów i pasywów, a odpowiadającymi im wartościami podatkowymi wykorzystywanymi do wyliczenia podstawy opodatkowania.

Rezerwa na podatek odroczony jest tworzona od wszystkich dodatnich różnic przejściowych podlegających opodatkowaniu, natomiast składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego jest rozpoznawany do wysokości w jakiej jest prawdopodobne, że będzie można pomniejszyć przyszłe zyski podatkowe o rozpoznane ujemne różnice przejściowe oraz straty podatkowe bądź ulgi podatkowe jakie Grupa może wykorzystać. Pozycja aktywów lub rezerwy na podatek odroczony nie powstaje, jeśli różnica przejściowa powstaje z tytułu pierwotnego ujęcia wartości firmy lub z tytułu pierwotnego ujęcia innego składnika aktywów lub zobowiązania w transakcji, która nie ma wpływu ani na wynik podatkowy ani na wynik księgowy.

Wartość składników aktywów z tytułu podatku odroczonego podlega analizie na każdy dzień bilansowy, a w przypadku gdy spodziewane przyszłe zyski podatkowe nie będą wystarczające dla realizacji składnika aktywów lub jego części, następuje jego odpis.

Podatek odroczony jest wyliczany przy użyciu stawek podatkowych, które będą obowiązywać w momencie, gdy pozycja aktywów zostanie zrealizowana lub zobowiązanie stanie się wymagalne. Podatek odroczony jest ujmowany w zysku lub stracie bieżącego okresu, poza przypadkiem gdy dotyczy on pozycji w innych całkowitych dochodach albo w kapitale własnym. W tym ostatnim wypadku podatek odroczony jest również rozliczany bezpośrednio w kapitale własnym. W bilansie podatek dochodowy wykazywany jest po dokonaniu kompensaty w zakresie w jakim wynika ze zobowiązania jakie płatne jest do tego samego urzędu podatkowego.

Spółki Grupy dokonują kompensaty aktywów i rezerw z tytułu podatku odroczonego i prezentują wynik tej kompensaty odpowiednio w aktywach lub pasywach bilansu.

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

a) Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniu finansowym wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym Grupa prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych polskich (PLN), który jest walutą funkcjonalną jednostki dominującej i walutą prezentacji Grupy.

b) Transakcje i salda

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty kursowe z rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w zysku lub stracie bieżącego okresu, o ile nie odracza się ich w kapitale własnym, gdy kwalifikują się do uznania za zabezpieczenie przepływów pieniężnych i zabezpieczenie udziałów w aktywach netto.

9. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

9.1. Profesjonalny osąd

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości wobec zagadnień podanych poniżej, największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa.

Ujęcie przychodów: określenie terminu spełnienia zobowiązań do wykonania świadczenia

W przypadku zobowiązań do wykonania świadczenia, które spółka Grupy spełnia w miarę upływu czasu (usługi wdrożeniowe), stopień spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia jest określany w odniesieniu do budżetu prac projektowych, według proporcji kosztów poniesionych do dnia bilansowego do kosztów budżetowanych. Przyjęta metoda, w ocenie Grupy, najlepiej obrazuje wartość prac wykonanych na rzecz klienta na dzień bilansowy.

W przypadku usług polegających na gotowości do świadczenia wsparcia serwisowego, przychód rozpoznawany jest liniowo przez okres świadczenia usługi.

Dla zobowiązań do wykonania świadczenia spełnianych w określonym momencie czasu, Grupa ujmuje przychód w momencie przeniesienia kontroli, za który przyjmuje się moment uzyskania przez Grupę bieżącego prawa do zapłaty z tytułu wykonania zobowiązania.

Ujęcie przychodów: określenie ceny transakcyjnej oraz kwot przypisanych do zobowiązań do wykonania świadczenia

Ze względu na specyficzny charakter świadczonych przez spółki Grupy usług wynagrodzenie otrzymywane za realizację umowy jest każdorazowo negocjowane indywidualnie, z uwzględnieniem budżetu projektu obejmującego koszty wewnętrzne i zewnętrzne, jakie Grupa będzie musiała ponieść w związku z realizacją projektu oraz oczekiwanej marży z tytułu wykonania umowy.

Istotnym wynagrodzeniem zmiennym w umowach zawieranych przez Grupę jest wynagrodzenie zmienne oparte o czas pracy pracowników Grupy (wynagrodzenie według stawki godzinowej). W takich przypadkach Grupa ujmuje przychód w wysokości, którą ma prawo zafakturować po wyświadczeniu usługi.

Charakter umów i sposób ustalenia ceny transakcyjnej wpływa też na sposób określenia indywidualnych cen sprzedaży przyrzeczonych dóbr lub usług, wykorzystanych do przypisania ceny transakcyjnej do poszczególnych zobowiązań do wykonania świadczenia. W przypadku braku określenia odrębnych cen w umowie jakie należałoby przypisać do poszczególnych zobowiązań do wykonania świadczenia, Grupa szacuje indywidualne ceny sprzedaży na podstawie oczekiwanych kosztów powiększonych o marżę lub w oparciu o wartość rezydualną.

Wartość firmy: przypisanie wartości firmy do ośrodków generujących przepływy pieniężne

Przeprowadzając coroczne testy na utratę wartości firmy Grupa alokuje wartość firmy powstałą na objęciu kontroli nad spółkami zależnymi do ośrodków generujących przepływy pieniężne zdefiniowanych jako aktywa poszczególnych spółek zależnych, na nabyciu których powstał testowany element wartości firmy.

Klasyfikacja umów leasingowych

Spółki Grupy dokonują klasyfikacji leasingu jako operacyjnego lub finansowego w oparciu o ocenę, w jakim zakresie ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy. Ocena ta opiera się na treści ekonomicznej każdej transakcji.

9.2. Niepewność szacunków

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym.

Wartość firmy

Grupa przeprowadziła testy na utratę wartości firmy. Testy zostały przeprowadzone metodą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych budżetowanych przez Zarządy poszczególnych spółek. Jako stopę dyskontową do obliczenia bieżącej wartości tych przepływów zastosowano średni ważony koszt kapitału wyliczony dla spółek wchodzących w skład grupy kapitałowej. W wyniku przeprowadzonych testów nie stwierdzono utraty wartości firmy.

Rozliczenia międzyokresowe bierne oraz rezerwy

Spółki Grupy rozpoznają rozliczenia międzyokresowe bierne z tytułu niewypłaconych premii, niewykorzystanych urlopów oraz niezafakturowanych kosztów. Pozycje te są wycenione w uzasadnionej, wiarygodnie oszacowanej wartości. Przy wyborze odpowiednich metod i założeń do wyceny spółki Grupy kierują się profesjonalnym osądem.

Wartość rezerw na świadczenia emerytalne, rentowe i nagrody jubileuszowe zależy od szeregu czynników, które są ustalone metodami aktuarialnymi na podstawie szeregu założeń m.in. takich, jak:

- o prognozowany wzrost wynagrodzeń stanowiących podstawę wymiaru przyszłych świadczeń,
- o prawdopodobieństwo osiągnięcia uprawnień do nagrody jubileuszowej, jednorazowej odprawy emerytalnej lub rentowej,
- o stopa dyskontowa.

Wszelkie zmiany tych założeń będą miały wpływ na wartość rezerwy.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Spółki Grupy rozpoznają składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek wycenia się wykorzystując odpowiednie techniki wyceny. Przy wyborze odpowiednich metod i założeń spółki Grupy kierują się profesjonalnym osądem.

Ujmowanie przychodów

Spółki Grupy stosują metodę procentowego zaawansowania prac przy rozliczaniu kontraktów długoterminowych. Stosowanie tej metody wymaga od spółek szacowania proporcji dotychczas wykonanych prac do całości usług do wykonania.

Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności składników rzeczowego majątku trwałego oraz wartości niematerialnych. Spółki Grupy corocznie dokonują weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków.

W 2017 r. stawki amortyzacji nie zostały zmienione.

Wartość aktywów

Na każdy dzień bilansowy ocenia się, czy istnieją obiektywne przesłanki wskazujące na utratę wartości składnika bądź grupy aktywów. Jeśli takie przesłanki istnieją, ustala się szacowaną, możliwą do odzyskania wartość składnika aktywów i dokonuje się odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w kwocie równej różnicy między wartością możliwą do odzyskania i wartością bilansową. Strata wynikająca z utraty wartości jest ujmowana w zysku lub stracie bieżącego okresu.

Spółki Grupy dokonują aktualizacji wartości należności, uwzględniając stopień prawdopodobieństwa ich zapłaty, poprzez dokonanie odpisu aktualizującego. Spółki Grupy dokonują aktualizacji wartości zapasów, uwzględniając możliwe do uzyskania ceny sprzedaży netto, poprzez dokonanie odpisu aktualizującego.

10. Zmiany zasad (polityki) rachunkowości

Nowe standardy i interpretacje, które weszły w życie 1 stycznia 2017 roku

Sporządzając sprawozdanie finansowe za 2017 r. jednostka stosuje takie same zasady rachunkowości jak przy sporządzeniu rocznego sprawozdania finansowego za 2016 r., z wyjątkiem zmian do standardów i nowych standardów i interpretacji zatwierdzonych przez Unię Europejską, które obowiązują dla okresów sprawozdawczych rozpoczynających się w dniu lub po 1 stycznia 2017 r.:

- o Zmiany do MSR 7 – inicjatywa dotycząca zmian w zakresie ujawnień;
- o Zmiany do MSR 12 – rozpoznawanie aktywów z tytułu podatku odroczonego od niezrealizowanych strat;
- o Zmiany wynikające z przeglądu MSSF cykl 2014-2016 – zmiany do MSSF 12 – wyjaśnienia dotyczące zakresu standardu.

W 2017 r. Grupa przyjęła wszystkie nowe i zatwierdzone standardy i interpretacje wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości i Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowych Standardów Rachunkowości i zatwierdzone do stosowania w UE, mające zastosowanie do prowadzonej przez nią działalności i obowiązujące w okresach sprawozdawczych od 1 stycznia 2017 r.

Przyjęcie powyższych zmian standardów nie miało istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

Korekty błędów z lat ubiegłych oraz zmiany polityki rachunkowości

W 2017 roku Grupa nie dokonywała korekt błędów z lat ubiegłych, ani nie wprowadzała zmian do polityki rachunkowości.

Wcześniejsze wdrożenie MSSF 15

Grupa podjęła decyzję o wdrożeniu MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* w 2016 r., po tym jak standard został przyjęty przez Komisję Europejską i opublikowany w Dzienniku Unii Europejskiej. Standard jest obowiązkowy dla okresów sprawozdawczych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 r. i później. Grupa zdecydowała o wcześniejszym zastosowaniu na podstawie MSSF15.C1. Datą pierwszego zastosowania standardu jest 1 stycznia 2016 r. Na podstawie MSSF15.C3 a) standard zastosowano retrospektywnie dla każdego wcześniejszego okresu sprawozdawczego prezentowanego zgodnie z MSR 8 *Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów*, z wykorzystaniem praktycznych rozwiązań zawartych w paragrafie MSSF15.C5. W szczególności skorzystano z możliwości nieprzekształcania umów, które rozpoczynają się i kończą w tym samym okresie. W ocenie Grupy zastosowane rozwiązania praktyczne nie mają istotnego wpływu na przekształcone kwoty.

11. Szczegółowe noty i objaśnienia

Nota 1. Przychody z umów z klientami, salda dotyczące umów

Zgodnie z MSSF 15 przychody z umów z klientami (przychody ze sprzedaży) są ujmowane w momencie spełnienia (lub w trakcie spełniania) zobowiązania do wykonania świadczenia. Istotne zasady rachunkowości przyjęte w tym zakresie ujawniono w ramach opisu przyjętych zasad rachunkowości.

W 2017 r. udział jednego klienta przekroczył 10% przychodów ze sprzedaży Atende. Przychody od Ministerstwa Obrony Narodowej wyniosły 42,0 mln zł, co oznacza 18,0% w sprzedaży Spółki. W 2016 r. sprzedaż do żadnego klienta nie przekroczyła 10% całkowitych przychodów ze sprzedaży Atende.

Przychody ze sprzedaży i przychody ogółem Grupy

	2017 r.	2016 r.
Przychody ze sprzedaży	290 617	211 101
Pozostałe przychody operacyjne	1 874	2 477
Przychody finansowe	314	657
SUMA przychodów ogółem	292 805	214 235

	2017 r.	2016 r.
Podział przychodów według linii produktowych		
Dostawy sprzętu	156 141	85 060
Usługi wdrożeniowe, integracyjne i pozostałe	17 718	35 720
Usługi serwisowe i utrzymaniowe	78 596	47 100
Usługi specjalistyczne (audyty, projekty techniczne, opracowanie koncepcji)	8 848	12 580
Usługi związane z transmisją danych	21 813	21 061
Usługi informatyczne dla sektora medycznego	10 858	1 796
Usługi związane z tworzeniem i wdrażaniem systemów informatycznych dla sektora publicznego	-	5 377
Pozostałe usługi	5 412	6 612
Wyłączenia konsolidacyjne	(8 769)	(4 205)
Przychody ze sprzedaży	290 617	211 101
Podział przychodów według sposobu spełniania zobowiązań do wykonania świadczenia		
Przychody ujmowane w momencie spełnienia	264 715	203 069
Przychody ujmowane w trakcie spełniania	25 902	8 032
Przychody ze sprzedaży	290 617	211 101

Dostawy sprzętu dotyczą wszystkich grup urządzeń IT – urządzeń do transmisji danych, urządzeń zabezpieczających dane podczas ich składowania, przetwarzania lub przesyłania, zabezpieczenia dostępu do systemów IT, serwerów, pamięci masowych, komputerów osobistych, urządzeń peryferyjnych i różnorodnego sprzętu pomocniczego. Obejmują również pasywne elementy sieciowe oraz elementy technicznej infrastruktury wspomagającej - systemów zasilania, klimatyzacji i wentylacji, bezpieczeństwa fizycznego i dozoru. Przychody z takich usług rozpoznawane są w momencie dostawy sprzętu. Warunki płatności za wykonanie prac są ustalane indywidualnie w umowie z klientem.

Usługi wdrożeniowe są kompleksowymi usługami IT, obejmującymi swoim zakresem różne elementy (dostawa sprzętu, budowa infrastruktury technicznej, instalacja urządzeń i ich konfiguracja), które składają się na indywidualne rozwiązania IT dla poszczególnych klientów. Przychody z takich usług rozpoznawane są według stopnia zaawansowania prac. Warunki płatności za wykonanie prac są ustalane indywidualnie w umowie z klientem.

Usługi serwisowe i utrzymaniowe są usługami świadczonymi przez pracowników Grupy i dotyczą wsparcia przy utrzymaniu rozwiązań wdrożonych przez Grupę lub innych wykorzystywanych przez klientów (gotowość Grupy do świadczenia wsparcia serwisowego). Przychody z tych usług rozpoznawane są, w zależności od charakteru świadczonej usługi, jednorazowo lub liniowo

przez okres świadczenia usługi (świadczenie usług często na przestrzeni kilku lat). W przypadku rozliczeń opartych o liczbę faktycznie przepracowanych godzin, przychód rozpoznawany jest w oparciu o kwoty jakie Grupa ma prawo zafakturować. Warunki płatności ustalane są indywidualnie w umowie z klientem.

Usługi specjalistyczne obejmują opracowywanie ekspertyz, projektów technicznych i doradztwo na wszystkich etapach przedsięwzięć inwestycyjnych klientów. Przychody z takich usług są rozpoznawane jednorazowo w momencie potwierdzenia ich należytego wykonania lub zgodnie ze stopniem zaawansowania prac. Warunki płatności podlegają indywidualnym ustaleniom i stanowią zapisy umowy z klientem.

Usługi związane z transmisją danych są świadczone w trzech obszarach: sieciowa dystrybucja treści, sieciowa akwizycja danych pomiarowych z liczników oraz zapewnienie bezpieczeństwa transmisji danych. Przychody z takich usług są rozpoznawane w modelu abonamentowym za dany okres rozliczeniowy lub w przypadku usług mających charakter wdrożeniowy za dany etap wdrożenia. Warunki płatności są każdorazowo przedmiotem ustaleń z klientem.

Usługi informatyczne dla sektora medycznego obejmują usługi doradztwa i wsparcia projektowego, dostawy, wdrożenia i wsparcie techniczne, szkolenia i wsparcie użytkowników. Przychody z tych usług w zależności od charakteru są rozpoznawane jednorazowo dla dostaw sprzętu, usług wdrożeniowych użytkowników oraz liniowo w przypadku usług o charakterze stałym – usługi doradztwa i wsparcia użytkowników. W przypadku projektów wdrożeniowych realizowanych na przełomie roku przychody z takich usług rozpoznawane są według stopnia zaawansowania prac. Warunki płatności za wykonanie prac są ustalane indywidualnie w umowie z klientem.

Usługi związane z tworzeniem i wdrażaniem rozwiązań dla sektora publicznego obejmują kompleksowe rozwiązania IT dla jednostek administracji samorządowej. Przychody z takich usług rozpoznawane są według stopnia zaawansowania prac. Warunki płatności za wykonanie prac są ustalane indywidualnie w umowie z klientem.

Salda dotyczące umów z klientami

	31.12.2017	31.12.2016
Należności handlowe długo i krótkoterminowe	81 835	61 426
Aktywa z tytułu umów z klientami	12 731	6 594
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	46 543	28 450

Aktywa z tytułu umów z klientami reprezentują prawa Grupy do otrzymania wynagrodzenia z tytułu spełnionych zobowiązań do wykonania świadczenia, które na dzień bilansowy nie zostały jeszcze zafakturowane. Aktywa z tytułu umów z klientami stają się należnościami handlowymi, gdy prawo do wynagrodzenia staje się bezwarunkowe (w momencie zafakturowania). W działalności Grupy powstają one w przypadku projektów, dla których przychód jest ustalany na podstawie stopnia zaawansowania prac oraz dla których prawo do zafakturowania na podstawie umów powstaje później niż zostaje rozpoznany przychód.

Zobowiązania z tytułu umów z klientami stanowią wynagrodzenie otrzymane lub należne bezwarunkowo, z tytułu zobowiązań do wykonania świadczenia, które na dzień bilansowy nie zostały jeszcze spełnione (lub spełnione częściowo). W działalności Grupy powstają one przede wszystkim w przypadku projektów wdrożeniowych i serwisowych.

Istotne zmiany dotyczące aktywów i zobowiązań z tytułu umów z klientami przedstawia tabela poniżej.

	31.12.2017		31.12.2016	
	Aktywa z tytułu umów z klientami	Zobowiązania z tytułu umów z klientami	Aktywa z tytułu umów z klientami	Zobowiązania z tytułu umów z klientami
Przychód rozpoznany w bieżącym okresie, który był uwzględniony w bilansie otwarcia zobowiązania z tytułu umowy.	-	(13 796)	-	(13 240)
Zwiększenie z tytułu płatności dokonanych przez klientów lub rozpoznania należności za zobowiązanie do wykonania świadczenia niespełnione w całości lub częściowo	-	31 889	-	20 199
Zmiana aktywów z tytułu umowy na skutek uznania wynagrodzenia za bezwarunkowe	5 339	-	882	-
Zmiana wynikająca ze zmiany sposobu pomiaru wykonania usługi	-	-	-	-

Nota 2. Segmenty operacyjne oraz rynki zbytu

Stosując podejście zarządcze do sprawozdawczości dotyczącej segmentów działalności w Grupie Atende wyróżnia się dwa segmenty operacyjne:

- o integracja systemów teleinformatycznych Atende,
- o integracja systemów teleinformatycznych spółek zależnych.

Podział na dwa segmenty operacyjne został wprowadzony od początku 2016 r. Wcześniej wydzielane były trzy segmenty: integracji systemów teleinformatycznych Atende i integracji infrastruktury technicznej oraz integracji systemów teleinformatycznych spółek zależnych. W 2015 r. Zarząd dokonał zmian organizacyjnych związanych z połączeniem pionów wsparcia technicznego Atende ze względu na obserwowane zjawisko konwergencji produktów w ramach integracji infrastruktury teleinformatycznej i integracji infrastruktury technicznej (wyposażenia centrów danych).

Segment integracji systemów teleinformatycznych Atende obejmuje doradztwo, ekspertyzy, projektowanie, dostawy, budowę, uruchamianie, wdrażanie do eksploatacji, wsparcie techniczne oraz gwarancyjne i pogwarancyjne usługi serwisowe systemów służących do gromadzenia, składowania, przetwarzania i przesyłania danych cyfrowych, a także usługi wsparcia dla ich użytkowników oraz udostępnianie własnych systemów teleinformatycznych w trybie outsourcingu. W ramach tego segmentu działalności Spółka realizuje między innymi:

- o sieci transmisji danych oraz systemy powiązane z nimi:
 - sieci dla operatorów telekomunikacyjnych wraz z systemami monitorowania tych sieci i zarządzania realizowanymi przez nie usługami,
 - sieci korporacyjne dla innych podmiotów,
 - systemy telefonii IP, wideokonferencyjne i tzw. systemy zunifikowanej komunikacji (ang. *Unified Communications*),
 - system SMaCS (ang. *Service Management and Charging System*) –rozwiązanie Atende dla operatorów telekomunikacyjnych, służące do zarządzania dostępem użytkowników końcowych do usług świadczonych w sieciach telekomunikacyjnych, opartych na protokole IP (ang. *Internet Protocol*) i naliczania opłat za te usługi; rozwiązanie wykorzystuje autorskie oprogramowanie użytkowe (aplikacyjne) zintegrowane z dedykowanymi urządzeniami sterującymi ruchem w sieci;
- o systemy bezpieczeństwa teleinformatycznego (ochrony poufności i integralności danych, ochrony systemów komputerowych przed złośliwym oprogramowaniem i intruzami, systemy tożsamości cyfrowej, podpisu elektronicznego i inne);
- o systemy serwerów i pamięci masowych:
 - wysokowydajne systemy obliczeniowe dla potrzeb nauki i przedsiębiorstw, w tym najnowocześniejsze, wieloprocesorowe systemy przetwarzania równoległego,
 - platformy systemowe dla oprogramowania użytkowego opartego na przetwarzaniu baz danych, w tym dla systemów wspomagania działalności przedsiębiorstw (ERP, CRM i innych), a także do prowadzenia handlu i świadczenia usług w Internecie (e-commerce),
 - systemy składowania danych, w tym rozwiązania do automatycznego tworzenia kopii zapasowych i do archiwizacji danych;
- o systemy infrastruktury technicznej, w tym:
 - kompleksowa budowa i wyposażanie centrów danych,
 - systemy zasilania energetycznego, w tym głównie systemy zasilania gwarantowanego, obejmujące m.in. agregaty prądowórcze, wraz z niezbędnymi instalacjami i osprzętem, oraz zasilacze bezprzerwowe UPS (ang. *Uninterruptible Power Supplies*),
 - systemy klimatyzacji i wentylacji HVAC (ang. *Heating, Ventillation, Air Conditioning*),
 - systemy okablowania strukturalnego, światłowodowego i miedzianego, dla potrzeb sieci teleinformatycznych oraz innych systemów,
 - systemy bezpieczeństwa fizycznego, w tym sygnalizacji pożaru, automatycznego gaszenia, wykrywania włamania i napadu, kontroli dostępu, telewizji dozorowej CCTV (ang. *Closed Circuit Television*),
 - systemy monitoringu i automatyki budynkowej BMS (ang. *Building Management Systems*),
 - zintegrowane rozwiązania CRE (ang. *Connected Real Estate*) bazujące na protokole IP, łączące technologie informacyjne, komunikacyjne i budynkowe w jedną, spójną infrastrukturę dostępową.
- o outsourcing IT, obejmujący usługi tzw. chmury obliczeniowej (ang. *Cloud Computing*), czyli zdalnego udostępniania mocy obliczeniowej oraz zasobów pamięci masowej przez Internet, w tym rozwiązania dedykowane dla operatorów oraz rozwiązania klasy *Private Cloud*.

Segment integracji systemów teleinformatycznych spółek zależnych obejmuje doradztwo, projektowanie, wdrażanie i wsparcie techniczne dedykowanych systemów informatycznych opartych głównie na oprogramowaniu własnym oraz sprzedaż usług outsourcingowych, realizowane przez spółki zależne. W ramach tego segmentu oferowane są między innymi:

- o rozwiązanie multimedialne – autorska, kompletna usługa sieciowej dystrybucji treści multimedialnych (Atende Software),
- o inteligentne opomiarowanie sieci energetycznych – AMI (ang. *Advanced Metering Infrastructure*) umożliwiające pozyskiwanie, zarządzanie i udostępnianie danych pochodzących z urządzeń pomiarowych oraz dwukierunkową komunikację z infrastrukturą pomiarową (Atende Software),
- o zaawansowane systemy bezpieczeństwa IT (Atende Software, Sputnik Software),

- o kompleksowe rozwiązania informatyczne dla administracji publicznej – systemy Nowoczesny Urząd, BeSTi@ i SJO BeSTi@ (Sputnik Software),
- o system informatyczny do zarządzania szpitalami i przychodniami Medicus On-Line (Atende Medica),
- o innowacyjne niskopoziomowe oprogramowanie – system operacyjny czasu rzeczywistego przeznaczony do nowoczesnych systemów wbudowanych oraz stos do komunikacji w sieciach energetycznych zgodny z protokołem komunikacji PRIME (Phoenix Systems),
- o projektowanie układów elektronicznych, od rozwiązań dyskretnych PCB po układy scalone wielkiej skali integracji (OmniChip),
- o usługi outsourcingowe zdalnego i bezpośredniego administrowania systemami informatycznymi klientów oraz wspierania użytkowników tych systemów (TrustIT),
- o wszechstronna analiza danych prowadząca do podnoszenia jakości obsługi klienta i budowania z nim długofalowych relacji przy wykorzystaniu nowych technologii gigadanowych (ang. *Big Data*) (Energy Data Lab),
- o kompleksowe wdrażanie specjalistycznych rozwiązań w zakresie obsługi klienta oraz systemów klasy ERP (A2 Customer Care).

Organ odpowiedzialny za podejmowanie decyzji operacyjnych w Grupie Kapitałowej, którym jest Zarząd jednostki dominującej analizuje wynik segmentu na poziomie marży ze sprzedaży rozumianej jako przychody ze sprzedaży minus zmienne koszty sprzedaży.

2017 r.	Integracja systemów teleinf. Atende	Integracja systemów teleinf. spółek zależnych	Pozostałe	Wyłączenia konsolidacyjne	Ogółem
Przychody ze sprzedaży	231 464	65 662	2 260	(8 769)	290 617
- od zewnętrznych klientów	225 623	62 734	2 260	-	290 617
- sprzedaż między segmentami	5 841	2 928	-	(8 769)	-
Marża ze sprzedaży*	58 427	42 348	2 062	-	102 837
Zysk (strata) na działalności operacyjnej	9 339	9 743	655	-	19 737
Amortyzacja	3 826	2 777	-	-	6 602
EBITDA**	13 165	12 520	655	-	26 339
Przychody finansowe [^]	x	x	x	x	314
Koszty finansowe [^]	x	x	x	x	2 408
Zysk (strata) przed opodatkowaniem [^]	x	x	x	x	17 643
Suma aktywów segmentu***	24 142	26 293	-	-	50 435

* Marża ze sprzedaży = Przychody ze sprzedaży – Koszty sprzedaży zmienne

**EBITDA = Zysk (strata) na działalności operacyjnej + amortyzacja

***Aktywa segmentu = Rzeczowe aktywa trwałe + Wartości niematerialne (bez wartości firmy)

[^] Organ odpowiedzialny za podejmowanie decyzji operacyjnych nie analizuje przychodów i kosztów finansowych, ani zysku (straty) przed opodatkowaniem w podziale na segmenty operacyjne.

2016 r.	Integracja systemów teleinf. Atende	Integracja systemów teleinf. spółek zależnych	Pozostałe	Wyłączenia konsolidacyjne	Ogółem
Przychody ze sprzedaży	168 495	42 846	3 965	(4 205)	211 101
- od zewnętrznych klientów	166 557	40 579	3 965	-	211 101
- sprzedaż między segmentami	1 938	2 267	-	(4 205)	-
Marża ze sprzedaży*	51 585	34 035	3 341	-	88 961
Zysk (strata) na działalności operacyjnej	9 268	4 253	1 065	-	14 586
Amortyzacja	4 245	2 303	-	-	6 548
EBITDA**	13 513	6 556	1 065	-	21 134
Przychody finansowe [^]	x	x	x	x	657
Koszty finansowe [^]	x	x	x	x	2 037
Zysk (strata) przed opodatkowaniem [^]	x	x	x	x	13 206
Suma aktywów segmentu***	24 405	23 060	-	-	47 465

* Marża ze sprzedaży = Przychody ze sprzedaży – Koszty sprzedaży zmienne

**EBITDA = Zysk (strata) na działalności operacyjnej + amortyzacja

***Aktywa segmentu = Rzeczowe aktywa trwałe + Wartości niematerialne (bez wartości firmy)

[^] Organ odpowiedzialny za podejmowanie decyzji operacyjnych nie analizuje przychodów i kosztów finansowych, ani zysku (straty) przed opodatkowaniem w podziale na segmenty operacyjne.

Struktura geograficzna

Grupa działa przede wszystkim na terenie Polski. W 2017 r. przychody ze sprzedaży w Polsce stanowiły 98,80% całkowitej sprzedaży Grupy.

	2017 r.		2016 r.	
	Wartość	Udział	Wartość	Udział
Kraj	287 138	98,80%	208 465	98,75%
Poza krajem, w tym:	3 479	1,20%	2 636	1,25%
- Unia Europejska	3 088	1,06%	2 409	1,14%
- Azja	126	0,04%	-	0,00%
- pozostałe	265	0,09%	227	0,11%
Razem	290 617	100,00%	211 101	100%

Aktywa Grupy zlokalizowane są na terenie Polski.

Nota 3. Koszty działalności operacyjnej

Koszty według rodzaju

	2017 r.	2016 r.
Amortyzacja	6 602	6 548
Zużycie materiałów i energii	9 798	4 078
Usługi obce	85 864	89 331
Podatki i opłaty	1 072	1 105
Wynagrodzenia, w tym:	39 455	36 743
- rezerwy na premie	5 193	3 670
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	6 719	5 969
Pozostałe koszty rodzajowe	4 291	3 496
Koszty według rodzajów ogółem, w tym:	153 801	147 270
Zmiana stanu produktów	(1 471)	121
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki (wielkość ujemna)	-	(730)
Koszty ogólnego zarządu (wielkość ujemna)	(57 849)	(56 156)
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług	94 481	90 505
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	116 943	51 237
Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	211 424	141 742

W 2017 r. udział dwóch dostawców przekroczył 10% całości zaopatrzenia Spółki dominującej. Zamówienia do Cisco International Limited osiągnęły wartość 114,9 mln zł, co oznacza 45,8% w zaopatrzeniu Spółki (w 2016 r. odpowiednio 96,3 mln zł i 53,9%). Zamówienia do Arrow ECS Sp. z o.o. osiągnęły wartość 54,3 mln zł, co oznacza 21,6% udział w zaopatrzeniu Spółki (w 2016 r. udział tej spółki nie przekroczył 10%).

Koszty amortyzacji i odpisów aktualizujących ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów

	2017 r.	2016 r.
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży:	1 494	1 624
Amortyzacja środków trwałych	544	612
Amortyzacja wartości niematerialnych	950	1 012
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu:	5 108	4 924
Amortyzacja środków trwałych	3 191	2 754
Amortyzacja wartości niematerialnych	1 917	2 170
Amortyzacja	6 602	6 548

(Wszystkie kwoty prezentowane są w tys. złotych, o ile nie podano inaczej)

Załączone noty stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych oraz ustalanie odpisów aktualizujących ich wartość odbywa się według zasad przedstawionych w opisie przyjętych zasad rachunkowości.

Koszty zatrudnienia

	2017 r.	2016 r.
Wynagrodzenia	39 455	36 743
Ubezpieczenia społeczne	6 423	5 969
Koszty świadczeń emerytalnych	118	-
Pozostałe świadczenia pracownicze	178	-
Suma kosztów świadczeń pracowniczych, w tym:	46 174	42 712
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży	19 718	15 543
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu	26 456	27 169

Koszty wynagrodzeń obejmują wynagrodzenia płatne zgodnie z warunkami zawartych umów o pracę z poszczególnymi pracownikami. Koszty wynagrodzeń obejmują także wynagrodzenia premiowe oraz wynagrodzenia z tytułu urlopów.

Koszty ubezpieczeń społecznych obejmują świadczenia z tytułu ubezpieczenia emerytalnego, rentowego, wypadkowego, składki na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz Fundusz Pracy. W latach 2017 i 2016 wysokość ww. składek ustalona była na 19,48% podstawy wymiaru składek ustalonej zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Koszty świadczeń emerytalnych obejmują odprawy emerytalne wypłacone pracownikom zgodnie z przepisami prawa pracy. Żadna ze spółek Grupy nie jest stroną żadnych programów emerytalnych jak i układów zbiorowych pracy z których wynikałyby inne regulacje w tym zakresie. Świadczenia długoterminowe szacowane są na podstawie metod aktuarialnych.

Spółki Atende, Atende Medica oraz Atende Software zobowiązane są do tworzenia Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (ZFŚS). Odpisy na powyższy fundusz obciążają koszty działalności danej spółki i powodują konieczność zablokowania środków funduszu na wydzielonym rachunku bankowym. W sprawozdaniu finansowym aktywa i zobowiązania funduszu wykazywane są w wartości netto. Z uwagi na charakter działania ww. funduszu, aktywa i zobowiązania funduszu są sobie równe. Stan Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych na dzień 31 grudnia 2017 r. wynosił 89 tys. zł, a na dzień 31 grudnia 2016 r. wynosił 125 tys. zł.

Inne świadczenia na rzecz pracowników obejmują szkolenia związane z podnoszeniem kwalifikacji, opieki medycznej oraz inne świadczenie określone przepisami prawa pracy.

Nota 4. Koszty umów z klientami

Dodatkowe koszty doprowadzenia do zawarcia umowy

Charakter kosztów ponoszonych przez Grupę w związku z doprowadzeniem do zawarcia umów nie pozwala na ich jednoznaczne przyporządkowanie do zawartych umów, a tym samym wiarygodne powiązanie ich z przychodami osiąganymi z zawartych umów. W związku z tym, koszty te rozpoznawane są w momencie ich poniesienia.

Koszty wykonania umów

Koszty ponoszone w związku z wykonywaniem umów zawartych z klientami są w Grupie objęte zakresem MSR 2 Zapasy, w związku z czym Grupa nie ujmuje składnika aktywów będącego wynikiem poniesienia kosztów wykonania umowy według MSSF 15.95.

Nota 5. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne

	2017 r.	2016 r.
Zysk ze zbycia majątku trwałego	191	129
Rozwiązanie RMB	381	1 873
Rozwiązanie odpisów aktualizujących wartość składników aktywów	453	71
Uzyskane kary, grzywny i odszkodowania	152	179
Dotacje rządowe	419	22
Pozostałe	278	203
Razem	1 874	2 477

Pozostałe koszty operacyjne

	2017 r.	2016 r.
Strata ze zbycia majątku trwałego	-	78
Likwidacja majątku trwałego	26	127
Darowizny	260	199
Kary i grzywny	2 106	108
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość składników aktywów	819	414
Pozostałe	270	168
Razem	3 481	1 094

Utworzenie odpisów aktualizujących wartość składników aktywów

	2017 r.	2016 r.
Należności	509	104
Wartości niematerialne	310	310
Razem	819	414

Nota 6. Przychody i koszty finansowe

Przychody finansowe

	2017 r.	2016 r.
Przychody z tytułu odsetek	267	370
Nadwyżka dodatnich różnic kursowych	25	-
Wycena instrumentów finansowych	-	251
Pozostałe	22	36
Razem	314	657

Koszty finansowe

	2017 r.	2016 r.
Koszty z tytułu odsetek	454	347
Nadwyżka ujemnych różnic kursowych	-	1 158
Wycena instrumentów finansowych	1 323	-
Prowizje bankowe	539	463
Koszty leasingu finansowego	32	27
Pozostałe	60	42
Razem	2 408	2 037

Ujawnienia przychodów, kosztów, zysków lub strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych

2017 r.	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy*	Pożyczki udzielone i należności własne	Pozostałe zobowiązania finansowe	Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy*	Razem
Przychody/koszty z tytułu odsetek	-	267	(486)	-	(219)
Zyski/(straty) z tytułu różnic kursowych	-	-	25	-	25
Prowizje bankowe	-	-	(539)	-	(539)
Przychody / koszty z tytułu wyceny do wartości godziwej	-	-	-	(1 323)	(1 323)
Pozostałe	-	22	(60)	-	(38)
Razem zysk/(strata)	-	289	(1 060)	(1 323)	(2 094)

* zaklasyfikowane jako przeznaczone do obrotu

2016 r.	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy*	Pożyczki udzielone i należności własne	Pozostałe zobowiązania finansowe	Razem
Przychody/koszty z tytułu odsetek	-	370	(374)	(4)
Zyski/(straty) z tytułu różnic kursowych	-	-	(1 158)	(1 158)
Prowizje bankowe	-	-	(463)	(463)
Przychody / koszty z tytułu wyceny do wartości godziwej	251	-	-	251
Pozostałe	-	36	(41)	(5)
Razem zysk/(strata)	251	406	(2 036)	(1 380)

* zaklasyfikowane jako przeznaczone do obrotu

Nota 7. Podatek dochodowy i odroczony podatek dochodowy

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie obowiązujących przepisów podatkowych. Zastosowanie tych przepisów różnicuje zysk (stratę) podatkową od księgowego zysku (straty) netto, w związku z wyłączeniem przychodów nie podlegających opodatkowaniu i kosztów nie stanowiących kosztów uzyskania przychodów oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym. Od 2004 r. obowiązującą, według znowelizowanych przepisów jest stawka 19%. Obecne przepisy nie zakładają zróżnicowania stawek podatkowych dla przyszłych okresów.

W zakresie podatku dochodowego, spółki Grupy podlegają przepisom ogólnym w tym zakresie. Rok podatkowy jak i bilansowy pokrywają się z rokiem kalendarzowym.

Podatek dochodowy wykazany w sprawozdaniu z całkowitych dochodów

	2017 r.	2016 r.
Bieżący podatek dochodowy	4 189	1 348
Dotyczący roku obrotowego	4 189	1 346
Odroczony podatek dochodowy	(707)	1 707
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	(707)	1 709
Obciążenie podatkowe wykazane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów	3 482	3 055

Wykazany w sprawozdaniu z całkowitych dochodów podatek odroczony stanowi różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego na koniec i początek okresów sprawozdawczych.

Podatek dotyczący zagranicznych jurysdykcji podatkowych nie występuje.

Różnice pomiędzy nominalną, a efektywną stawką podatkową

	2017 r.	2016 r.
Zysk przed opodatkowaniem	17 643	13 206
Podatek dochodowy przy zastosowaniu stawki 19%	3 352	2 509
Efekt nie utworzenia aktywa od strat podatkowych	152	279
Rozliczenie strat podatkowych, od których nie było liczone aktywo	(164)	-
Rozpoznanie podatku odroczonego w spółce zależnej po raz pierwszy	4	-
Efekt przeterminowania strat podatkowych	24	-
Trwałe różnice podatkowe	114	267
Podatek wykazywany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	3 482	3 055
Efektywna stawka podatku (udział podatku dochodowego w zysku przed opodatkowaniem)	20%	23%

W związku z przejściowymi różnicami pomiędzy podstawą opodatkowania a zyskiem (stratą) wykazaną w sprawozdaniu finansowym, tworzony jest podatek odroczony. Odroczony podatek dochodowy na dzień 31 grudnia 2017 r. wynika z pozycji przedstawionych w tabeli poniżej.

Ujemne różnice przejściowe będące podstawą do tworzenia aktywa z tytułu podatku odroczonego	31.12.2016	Zwiększenia / (zmniejszenia)	31.12.2017
Rezerwa na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne	753	135	888
Rezerwa na świadczenia pracownicze	2 618	2 057	4 675
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	1 050	83	1 133
Pozostałe rezerwy	1 488	2 120	3 608
Przeszacowanie kontraktów walutowych (zabezpieczenia przepływów pieniężnych) do wartości godziwej	-	1 114	1 114
Ujemne różnice kursowe	-	31	31
Straty możliwe do odliczenia od przyszłych dochodów do opodatkowania	1 434	74	1 508
Wynagrodzenia i ubezpieczenia społeczne płatne w następnych okresach	487	53	540
Odpisy aktualizujące zapasy	1 956	79	2 035
Odpisy aktualizujące należności	1 104	(226)	878
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	28 450	18 093	46 543
Rezerwa na koszty dotyczące przychodu rozpoznawanego metodą PoC	-	2 099	2 099
Różnica w wartości bilansowej i podatkowej rzeczowego majątku trwałego	79	7	86
Pozostałe	157	(8)	149
Suma ujemnych różnic przejściowych	39 576	25 711	65 287
Stawka podatkowa	19%	19%	19%
Aktywa z tytułu odroczonego podatku	7 520	4 885	12 405

Dodatnie różnice przejściowe będące podstawą do tworzenia rezerwy z tytułu podatku odroczonego	31.12.2016	Zwiększenia / (zmniejszenia)	31.12.2017
Różnica pomiędzy bilansową i podatkową wyceną aktywów (w tym przyspieszona amortyzacja podatkowa)	10 011	1 020	11 031
Przeszacowanie kontraktów walutowych (zabezpieczenia przepływów pieniężnych) do wartości godziwej	209	(209)	-
Dodatnie różnice kursowe	6	(6)	-
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	12 985	15 827	28 812
Aktywa z tytułu umów z klientami	7 222	5 509	12 731
Różnica między wartością bilansową a podatkową wartości niematerialnych	4 230	(169)	4 061
Suma dodatnich różnic przejściowych	34 663	21 972	56 635
Stawka podatkowa	19%	19%	19%
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego na koniec okresu:	6 585	4 176	10 761

Ujemne różnice przejściowe będące podstawą do tworzenia aktywa z tytułu podatku odroczonego	31.12.2015	Zwiększenia / (zmniejszenia)	31.12.2016
Rezerwa na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne	745	8	753
Rezerwa na świadczenia pracownicze	2 557	61	2 618
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	984	66	1 050
Pozostałe rezerwy	6 395	(4 907)	1 488
Przeszacowanie kontraktów walutowych (zabezpieczenia przepływów pieniężnych) do wartości godziwej	42	(42)	-
Straty możliwe do odliczenia od przyszłych dochodów do opodatkowania	596	838	1 434
Wynagrodzenia i ubezpieczenia społeczne płatne w następnych okresach	279	208	487
Odpisy aktualizujące zapasy	2 734	(778)	1 956
Odpisy aktualizujące należności	1 389	(285)	1 104
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	25 429	3 021	28 450
Różnica w wartości bilansowej i podatkowej rzeczowego majątku trwałego	62	17	79
Pozostałe	173	(16)	157
Suma ujemnych różnic przejściowych	41 385	(1 809)	39 576
Stawka podatkowa	19%	19%	19%
Aktywa z tytułu odroczonego podatku	7 863	(343)	7 520

Dodatnie różnice przejściowe będące podstawą do tworzenia rezerwy z tytułu podatku odroczonego	31.12.2015	Zwiększenia / (zmniejszenia)	31.12.2016
Różnica pomiędzy bilansową i podatkową wyceną aktywów (w tym przyspieszona amortyzacja podatkowa)	9 572	439	10 011
Przeszacowanie kontraktów walutowych (zabezpieczenia przepływów pieniężnych) do wartości godziwej	-	209	209
Dodatnie różnice kursowe	-	6	6
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	12 002	(5 819)	6 183
Aktywa z tytułu umów z klientami	986	5 816	6 802
Przychody szacowane	1 535	5 687	7 222
Różnica między wartością bilansową a podatkową wartości niematerialnych	3 377	853	4 230
Suma dodatnich różnic przejściowych	27 472	7 191	34 663
Stawka podatkowa	19%	19%	19%
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	5 220	1 366	6 585

Aktywo/rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego

	31.12.2017	31.12.2016
Aktywo z tytułu podatku odroczonego	2 396	1 705
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	752	768
Aktywa/Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	1 644	937

Grupa nie utworzyła aktywa z tytułu podatku odroczonego od części strat podatkowych ze względu na niepewność co do możliwości zrealizowania się tego aktywa w przyszłych latach.

	2017			2016		
	Wartość brutto	Efekt podatkowy	Data wygaśnięcia	Wartość brutto	Efekt podatkowy	Data wygaśnięcia
Straty podatkowe	2 977	566	2018-2021	3 840	730	2018-2021
Razem	2 977	566	x	3 840	730	x

Przepisy dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych, fizycznych, czy składek na ubezpieczenia społeczne podlegają zmianom, wskutek czego niejednokrotnie brak jest odniesienia do utrwalonych regulacji bądź precedensów prawnych. Obowiązujące przepisy zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno między organami państwowymi, jak i między organami państwowymi i przedsiębiorstwami. Rozliczenia podatkowe oraz inne (na przykład celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów, które uprawnione są do nakładania istotnych kar, a ustalone w wyniku kontroli dodatkowe kwoty zobowiązań muszą zostać wpłacone wraz z odsetkami. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Rozliczenia podatkowe mogą zostać poddane kontroli przez okres pięciu lat. W efekcie kwoty wykazane w sprawozdaniu finansowym mogą ulec zmianie w późniejszym terminie po ostatecznym ustaleniu ich wysokości przez organy skarbowe.

Nota 8. Zysk przypadający na jedną akcję

Zysk podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy Grupy przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu.

Zysk rozwodniony przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy (po potrąceniu odsetek od umarzalnych akcji uprzywilejowanych zamiennych na akcje zwykłe) przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu (skorygowaną o wpływ opcji rozwadniających oraz rozwadniających umarzalnych akcji uprzywilejowanych zamiennych na akcje zwykłe).

Liczba wyemitowanych akcji

	2017 r.	2016 r.
Średnia ważona liczba akcji wykazana dla potrzeb wyliczenia wartości podstawowego zysku na jedną akcję (w szt.)	36 343 344	36 343 344
Efekt rozwodnienia liczby akcji zwykłych	-	-
Średnia ważona liczba akcji zwykłych wykazana dla potrzeb wyliczenia wartości rozwodnionego zysku na jedną akcję (w szt.)	36 343 344	36 343 344

Wyliczenie zysku na jedną akcję - założenia

	2017 r.	2016 r.
Zysk netto przypisany akcjonariuszom podmiotu dominującego	12 733	10 593
Zysk netto przypisany akcjonariuszom podmiotu dominującego przypadający na zwykłych akcjonariuszy, zastosowany do obliczenia rozwodnionego zysku na jedną akcję	12 733	10 593
Efekt rozwodnienia	-	-
Zysk wykazany dla potrzeb wyliczenia wartości rozwodnionego zysku przypadającego na jedną akcję	12 733	10 593
Podstawowy/ rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję (zł)	0,35	0,29

W okresie między dniem bilansowym a dniem sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie wystąpiły żadne inne transakcje dotyczące akcji zwykłych lub potencjalnych akcji zwykłych.

Nota 9. Dywidenda

Dnia 29 maja 2017 r. zwyczajne walne zgromadzenie Spółki podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku. Na mocy ww. uchwały zwyczajne walne zgromadzenie postanowiło przeznaczyć kwotę w łącznej wysokości 7 268 668,80 zł, pochodzącą z zysku netto Spółki za rok obrotowy 2016 wynoszącego 7 303 178,36 zł, na wypłatę dywidendy, a pozostałą część zysku netto Spółki za rok obrotowy 2016 w wysokości 34 509,56 zł – na kapitał zapasowy Spółki. Oznacza to wartość dywidendy na jedną akcję w kwocie 0,20 zł. Zgodnie z podjętą uchwałą zwyczajnego walnego zgromadzenia Spółki dniem ustalenia prawa do dywidendy był dzień 28 czerwca 2017 r. Termin wypłaty dywidendy ustalono na dzień 14 lipca 2017 r. Dywidendą objęto wszystkie akcje Spółki w liczbie 36 343 344.

Rok obrotowy zakończony	Dywidenda z akcji zwykłych ¹		
	Data wypłaty	Wielkość (zł)	Wartość na 1 akcje (zł)
31.12.2016	14.07.2017	7 268 669	0,20
31.12.2015	14.07.2016	6 541 802	0,18
31.12.2014	23.06.2015	5 451 502	0,15
31.12.2013	29.07.2014	5 451 502	0,15
31.12.2012	31.07.2013	2 907 468	0,08

¹ Zaliczek na dywidendę nie wypłacano

Nota 10. Wartość godziwa

Na dni bilansowe dla lat 2017 i 2016 Grupa utrzymywała instrumenty finansowe wykazywane w wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Grupa stosuje poniższą hierarchię dla określania i wykazywania wartości godziwej instrumentów finansowych według metody wyceny:

- Poziom 1 – ceny notowane (nieskorygowane) na aktywnym rynku dla identycznych aktywów oraz zobowiązań;
- Poziom 2 – metody oparte na czynnikach mających istotny wpływ na wykazywaną wartość godziwą, które są oparte na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych;
- Poziom 3 – metody oparte na czynnikach mających istotny wpływ na wykazywaną wartość godziwą, które nie są oparte na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych.

Poziom hierarchii wartości godziwej, do którego następuje klasyfikacja wyceny wartości godziwej, ustala się na podstawie danych wejściowych najniższego poziomu, które są istotne dla całości pomiaru wartości godziwej. W tym celu istotność danych wejściowych do wyceny ocenia się poprzez odniesienie do całości wyceny wartości godziwej. Jeżeli przy wycenie wartości godziwej wykorzystuje się obserwowalne dane wejściowe, które wymagają istotnych korekt na podstawie danych nieobserwowalnych, wycena taka ma charakter wyceny zaliczanej do Poziomu 3. Ocena tego, czy określone dane wejściowe przyjęte do wyceny mają istotne znaczenie dla całości wyceny wartości godziwej wymaga osądu uwzględniającego czynniki specyficzne dla danego składnika aktywów lub zobowiązań.

W latach 2017 i 2016 nie miały miejsce przesunięcia między poziomami 1 i 2 hierarchii wartości godziwej, ani też żaden z instrumentów nie został przesunięty z/ do poziomu 3 hierarchii wartości godziwej.

Grupa nie wprowadza instrumentów pochodnych na dzień nabycia do ksiąg rachunkowych. Na dzień bilansowy wycenia je na podstawie otrzymanych od banków informacji o ich wartości godziwej.

Klasa aktywów / zobowiązań	Data wyceny	Razem	Wartość godziwa określona w oparciu o:		
			ceny notowane na aktywnym rynku Poziom 1	istotne dane obserwowalne Poziom 2	istotne dane nie-obserwowalne Poziom 3
Aktywa wycenione w wartości godziwej					
Instrumenty pochodne					
- kontrakt walutowy forward – USD	31.12.2017	-	-	-	-
- kontrakt walutowy forward – EUR	31.12.2017	-	-	-	-
Zobowiązania wyceniane w wartości godziwej					
Instrumenty pochodne					
- kontrakt walutowy forward – USD	31.12.2017	1 102	-	1 102	-
- kontrakt walutowy forward – EUR	31.12.2017	12	-	12	-

Klasa aktywów / zobowiązań	Data wyceny	Razem	Wartość godziwa określona w oparciu o:		
			ceny notowane na aktywnym rynku Poziom 1	istotne dane obserwowalne Poziom 2	istotne dane nie-obserwowalne Poziom 3
Aktywa wycenione w wartości godziwej					
Instrumenty pochodne					
- kontrakt walutowy forward – USD	31.12.2016	209	-	209	-
Zobowiązania wyceniane w wartości godziwej					
Instrumenty pochodne					
- kontrakt walutowy forward – USD	31.12.2016	-	-	-	-

W ocenie Grupy wycena instrumentów finansowych innych niż wyceniane w wartości godziwej nie odbiega istotnie od ich wyceny księgowej.

Nota 11. Rzeczowe aktywa trwałe

Struktura własnościowa aktywów trwałych

	31.12.2017	31.12.2016
Własne	20 322	19 067
Używane na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy, w tym umowy leasingu	2 724	3 625
Razem	23 046	22 692

Rzeczowe aktywa trwałe, do których tytuł prawny podlega ograniczeniom oraz stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

	31.12.2017	31.12.2016
- stanowiące zabezpieczenie kredytów i pożyczek własnych	13 375	13 956
- użytkowane na podstawie umowy leasingu finansowego	2 724	3 625
Wartość bilansowa rzeczowych aktywów trwałych podlegających ograniczeniu w dysponowaniu lub stanowiących zabezpieczenie	16 099	17 581

Kwoty zobowiązań umownych do nabycia w przyszłości rzeczowych aktywów trwałych

Brak.

Zmiany środków trwałych (wg grup rodzajowych) – za okres 1.01.2017 - 31.12.2017 r.

2017 r.	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem
Wartość bilansowa brutto na dzień 1.01.2017	-	16 672	17 076	2 959	945	17	37 669
Zwiększenia, z tytułu:	-	5	2 294	1 417	108	2 571	6 395
- nabycia środków trwałych	-	5	2 181	647	108	2 571	5 512
- zawartych umów leasingu	-	-	-	770	-	-	770
- inne	-	-	113	-	-	-	113
Zmniejszenia, z tytułu:	-	-	248	1 197	23	1 782	3 250
- sprzedaży	-	-	31	977	8	-	1 016
- likwidacji	-	-	104	53	15	-	172
- inne	-	-	113	167	-	1 782	2 062
Wartość bilansowa brutto na dzień 31.12.2017	-	16 677	19 122	3 179	1 030	806	40 814
Umorzenie na dzień 1.01.2017	-	2 711	9 769	1 914	584	-	14 978
Zwiększenia, z tytułu:	-	699	2 416	581	152	-	3 848
- amortyzacji	-	699	2 303	581	152	-	3 735
- inne	-	-	113	-	-	-	113
Zmniejszenia, z tytułu:	-	-	254	781	23	-	1 058
- sprzedaży	-	-	37	612	12	-	661
- likwidacji	-	-	103	28	11	-	142
- inne	-	-	114	141	-	-	253
Umorzenie na dzień 31.12.2017	-	3 410	11 931	1 714	713	-	17 768
Wartość bilansowa netto na dzień 31.12.2017	-	13 267	7 191	1 465	317	806	23 046

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości w 2017 r.

Nie utworzono.

Zmiany środków trwałych (wg grup rodzajowych) – za okres 1.01.2016-31.12.2016 r.

2016 r.	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem
Wartość bilansowa brutto na dzień 1.01.2016	-	16 595	15 103	3 276	918	452	36 344
Zwiększenia, z tytułu:	-	77	3 748	470	95	894	5 285
- nabycia środków trwałych	-	77	2 602	78	95	538	3 390
- objęcie konsolidacją EDL	-	-	33	-	-	-	33
- zawartych umów leasingu	-	-	1 113	-	-	-	1 113
- inne	-	-	-	392	-	356	748
Zmniejszenia, z tytułu:	-	-	1 775	787	68	1 330	3 960
- zbycia	-	-	1 143	395	18	-	1 556
- likwidacji	-	-	623	-	50	-	673
- inne	-	-	9	392	-	1 330	1 731
Wartość bilansowa brutto na dzień 31.12.2016	-	16 672	17 076	2 959	945	17	37 669
Umorzenie na dzień 1.01.2016	-	1 984	8 382	1 589	481	-	12 435
Zwiększenia, z tytułu:	-	727	1 997	903	155	-	3 782
- amortyzacji	-	727	1 975	511	155	-	3 368
- objęcie konsolidacją EDL	-	-	22	-	-	-	22
- inne	-	-	-	392	-	-	392
Zmniejszenia, z tytułu:	-	-	610	578	52	-	1 240
- likwidacji	-	-	506	-	34	-	540
- sprzedaży	-	-	96	186	17	-	299
- inne	-	-	8	392	-	-	400
Umorzenie na dzień 31.12.2016	-	2 711	9 769	1 914	584	-	14 977
Wartość bilansowa netto na dzień 31.12.2016	-	13 961	7 308	1 045	360	17	22 692

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości w 2016 r.

Nie utworzono.

Środki trwałe w budowie

1.01.2017	Poniesione nakłady w roku obrotowym	Rozliczenie nakładów				Odpisy aktualizujące na BZ	31.12.2017
		Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe		
17	2 571	-	1 776	-	6	-	806

1.01.2016	Poniesione nakłady w roku obrotowym	Rozliczenie nakładów				Odpisy aktualizujące na BZ	31.12.2016
		Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe		
452	894	77	1 245	-	8	-	17

Budynki o wartości bilansowej 13 109 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2016 r.: 13 629 tys. zł) objęte są hipoteką ustanowioną w celu zabezpieczenia kredytów bankowych Spółki.

(Wszystkie kwoty prezentowane są w tys. złotych, o ile nie podano inaczej)

Załączone noty stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

W latach 2017 i 2016 nie wystąpiły koszty spełniające kryteria kapitalizacji zgodnie z MSR 23.

Środki trwałe w leasingu finansowym

Środki trwałe	31.12.2017			31.12.2016		
	Wartość brutto	Umorzenie	Wartość netto	Wartość brutto	Umorzenie	Wartość netto
Maszyny i urządzenia	2 538	875	1 663	3 730	994	2 736
Środki transportu	1 787	732	1 055	1 861	981	880
Pozostałe środki trwałe	11	5	6	14	5	9
Razem	4 336	1 612	2 724	5 605	1 980	3 625

Nota 12. Wartości niematerialne

Zmiany wartości niematerialnych (wg grup rodzajowych) – za okres 1.01.2017 - 31.12.2017 r.

2017 r.	Koszty prac rozwojowych	Prawo wieczystego użytkowania gruntów	Patenty i licencje	Oprogramowanie komputerowe	Inne	Wartości niematerialne w budowie	Ogółem
Wartość bilansowa brutto na dzień 1.01.2017	18 047	321	371	21 530	665	6 082	47 017
Zwiększenia, z tytułu:	3 758	-	32	(1 089)	1 398	3 639	7 738
- nabycia	2 900	-	32	297	-	2 742	5 971
- reklasyfikacji	31	-	-	(1 386)	1 398	-	43
- inne (nakłady własne)	827	-	-	-	-	897	1 724
Zmniejszenia, z tytułu:	83	-	-	18	-	1 802	1 903
- likwidacji	-	-	-	2	-	-	2
- reklasyfikacji	-	-	-	16	-	1 802	1 818
- inne	83	-	-	-	-	-	83
Wartość bilansowa brutto na dzień 31.12.2017	21 722	321	403	20 423	2 063	7 919	52 851
Umorzenie na dzień 1.01.2017	7 635	70	243	13 189	617	-	21 754
Zwiększenia, z tytułu:	1 072	6	32	1 820	(21)	-	2 909
- amortyzacji	1 041	6	32	1 473	315	-	2 867
- reklasyfikacji	31	-	-	347	(336)	-	42
Zmniejszenia, z tytułu:	-	-	-	2	-	-	2
- likwidacji	-	-	-	1	-	-	1
- inne	-	-	-	1	-	-	1
Umorzenie na dzień 31.12.2017	8 707	76	275	15 007	596	-	24 661
Odpisy aktualizujące na dzień 1.01.2017	-	-	-	-	-	491	491
Zwiększenie, z tytułu:	-	-	-	-	-	310	310
- utraty wartości	-	-	-	-	-	310	310
Zmniejszenie	-	-	-	-	-	-	-
Odpisy aktualizujące na dzień 31.12.2017	-	-	-	-	-	801	801
Wartość bilansowa netto na dzień 31.12.2017	13 015	245	128	5 416	1 467	7 118	27 389

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości w 2017 r.

W 2017 r. utworzono odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości w wysokości 310 tys. zł. Dotyczą one systemu finansowo-księgowego, którego wdrożenie nie powiodło się.

Zmiany wartości niematerialnych (wg grup rodzajowych) – za okres 1.01.2016 - 31.12.2016 r.

2016 r.	Koszty prac rozwojowych	Prawo wieczystego użytkowania gruntów	Patenty i licencje	Oprogramowanie komputerowe	Inne	Wartości niematerialne w budowie	Ogółem
Wartość bilansowa brutto na dzień 1.01.2016	13 995	321	290	18 277	2 262	5 880	41 026
Zwiększenia, z tytułu:	5 595	-	81	3 266	(1 180)	2 689	10 452
- nabycia	4 087	-	35	517	-	2 689	7 329
- reklasyfikacji	45	-	-	2 383	(1 180)	-	1 248
- objęcie konsolidacją spółki Energy Data Lab	-	-	-	366	-	-	366
- inne	1 462	-	46	-	-	-	1 508
Zmniejszenia, z tytułu:	1 543	-	-	13	417	2 487	4 460
- zbycia	-	-	-	-	417	-	417
- likwidacji	-	-	-	13	-	-	13
- reklasyfikacji	1 203	-	-	-	-	-	1 203
- inne	340	-	-	-	-	2 487	2 827
Wartość bilansowa brutto na dzień 31.12.2016	18 047	321	371	21 530	665	6 082	47 017
Umorzenie na dzień 1.01.2016	6 325	64	213	11 456	905	-	18 963
Zwiększenia, z tytułu:	1 310	6	30	1 744	129	-	3 219
- amortyzacji	1 310	6	30	862	977	-	3 185
- reklasyfikacji	-	-	-	848	(848)	-	-
- objęcie konsolidacją spółki Energy Data Lab	-	-	-	34	-	-	34
Zmniejszenia, z tytułu:	-	-	-	12	417	-	429
- likwidacji	-	-	-	12	-	-	12
- sprzedaży	-	-	-	-	417	-	417
Umorzenie na dzień 31.12.2016	7 635	70	243	13 189	617	-	21 754
Odpisy aktualizujące na dzień 1.01.2016	-	-	-	-	-	181	181
Zwiększenie, z tytułu:	-	-	-	-	-	310	310
- utraty wartości	-	-	-	-	-	310	310
Zmniejszenie	-	-	-	-	-	-	-
Odpisy aktualizujące na dzień 31.12.2016	-	-	-	-	-	491	491
Wartość bilansowa netto na dzień 31.12.2016	10 412	251	128	8 342	48	5 591	24 773

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości w 2016 r.

W 2016 r. utworzono odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości w wysokości 310 tys. zł. Dotyczą one systemu finansowo-księgowego, którego wdrożenie nie powiodło się.

Wartość i powierzchnia gruntów użytkowanych wieczysto

Adres nieruchomości	Nr księgi wieczystej lub zbiorów dokumentów	Nr działki	Powierzchnia działki [m ²] na 31.12.2017	Wartość na 31.12.2017	Powierzchnia działki [m ²] na 31.12.2016	Wartość na 31.12.2016
Mysłowice, ul. Obrzeźna Zachodnia 37	KW 20997	2810/40	8 810	222	8 810	229
Mysłowice, ul. Obrzeźna Zachodnia 37	KW 20998	2840/40	291	8	291	8
Mysłowice, ul. Obrzeźna Zachodnia 37	KW 20946	2838/40 2839/40	570	15	570	15
OGÓŁEM:			9 671	245	9 671	252

Struktura własnościowa wartości niematerialnych

	31.12.2017	31.12.2016
Własne	27 389	24 773
Razem	27 389	24 773

Wartości niematerialne, do których tytuł prawny podlega ograniczeniom oraz stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

Tytuł zobowiązania / ograniczenia w dysponowaniu	31.12.2017	31.12.2016
Prawo wieczystego użytkowania gruntów	245	252
Razem	245	252

Kwoty zobowiązań umownych do nabycia w przyszłości wartości niematerialnych

Brak.

Nota 13. Wartość firmy

	31.12.2017	31.12.2016
Atende Software sp. z o.o.	3 173	3 173
Atende Medica sp. z o.o.	2 523	2 523
Sputnik Software sp. z o.o.	3 609	3 609
Phoenix Systems sp. z o.o.	860	860
TrustIT sp. z o.o.	323	323
Omnichip sp. z o.o.	499	499
Energy Data Lab Sp. z o.o.	935	935
Wartość firmy (netto)	11 921	11 921

Zmiana stanu wartości firmy z konsolidacji

	2017 r.	2016 r.
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	11 921	10 986
Zwiększenia, z tytułu:	-	935
- zwiększenie stanu z tytułu przejęcia jednostek	-	935
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	11 921	11 921
Wartość firmy (netto)	11 921	11 921

Testy na utratę wartości

Grupa przeprowadziła coroczne testy na utratę wartości w odniesieniu do wartości firmy przejętej w wyniku połączenia spółek i wykazywanej w sprawozdaniu skonsolidowanym. Testy zostały przeprowadzone na poziomie ośrodków generujących przepływy pieniężne zdefiniowanych jako aktywa poszczególnych spółek zależnych, na nabyciu których powstał testowany element wartości firmy. Wartość odzyskiwalną oszacowano na podstawie wartości użytkowej na dzień 31 grudnia 2017 r.. Wartość odzyskiwalna została oszacowana przy zastosowaniu metody zdyskontowanych przepływów pieniężnych na podstawie prognoz finansowych na lata 2018 – 2022. Przeprowadzone testy nie wykazały konieczności rozpoznania odpisu wykazanej w sprawozdaniu finansowym wartości firmy.

Poniżej przedstawiamy główne założenia przyjęte w testach na utratę wartości istotnych elementów wartości firmy tj. wartości firmy powstałych w wyniku przejęcia kontroli nad spółkami Sputnik Software sp. z o.o., Atende Software sp. z o.o. oraz Atende Medica sp. z o.o.

Sputnik Software sp. z o.o. oraz Atende Software sp. z o.o.

Główne założenia przyjęte w testach na utratę wartości:

- o średnioważony koszt kapitału na poziomie 10,1%;
- o stopa wzrostu po okresie prognozy na poziomie 0%.

Testy na utratę wartości firmy powstałej w wyniku przejęcia kontroli nad Sputnik Software sp. z o.o. oraz Atende Software sp. z o.o. przeprowadzono na podstawie 5-letnich prognoz finansowych spółek bazujących na zatwierdzonym przez Zarząd budżecie na rok 2018. Zarząd Emitenta nie zidentyfikował istotnych założeń, których zmiana o racjonalnie oczekiwane wartości spowodowałaby wystąpienie utraty wartości.

Atende Medica sp. z o.o.

Główne założenia przyjęte w teście na utratę wartości:

- o - średnioważony koszt kapitału na poziomie 10,1%;
- o - utrzymanie zysku z działalności operacyjnej („EBIT”) w okresie prognozy na stabilnym poziomie;
- o - stopa wzrostu po okresie prognozy na poziomie 0%.

Test na utratę wartości firmy powstałej w wyniku przejęcia kontroli nad Atende Medica sp. z o.o. przeprowadzono na podstawie prognoz finansowych spółki (2018-2022) bazujących na zatwierdzonym przez Zarząd budżecie na lata 2018-2020. W teście założono średnioroczną stopę wzrostu zysku z działalności operacyjnej („EBIT”) na poziomie ok. 40% w okresie prognozy. Analiza wrażliwości pokazuje, że aby wartość odzyskiwalna ośrodka generującego przepływy pieniężne, do którego przypisano wartość firmy na nabyciu Atende Medica sp. z o.o. zrównała się z wartością księgową netto tego ośrodka na dzień 31 grudnia 2017 r., EBIT w okresie prognozy musiałyby spadać średniorocznie o 17%.

Nota 14. Pozostałe aktywa trwałe

	31.12.2017	31.12.2016
Długoterminowe należności z tytułu dostaw i usług	146	69
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	21 495	11 498
RAZEM	21 641	11 567

Nota 15. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

	31.12.2017	31.12.2016
Akcje / udziały w spółkach nie notowanych na giełdzie	80	80
RAZEM	80	80

Nota 16. Pozostałe aktywa finansowe

	31.12.2017	31.12.2016
Należności z tytułu leasingu	937	-
Inne aktywa finansowe	58	58
Razem pozostałe aktywa finansowe, w tym:	995	58
- długoterminowe	798	58
- krótkoterminowe	197	-

Nota 17. Zapasy

Zapasy wyceniane są według ceny nabycia lub kosztów wytworzenia nie wyższych od ich ceny sprzedaży netto możliwej do uzyskania na dzień bilansowy. Wartość netto możliwa do uzyskania jest oszacowaną ceną sprzedaży dokonywanej w toku bieżącej działalności gospodarczej, pomniejszona o szacowane koszty wykończenia oraz koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

	31.12.2017	31.12.2016
Materiały na potrzeby produkcji	3 679	3 538
Półprodukty i produkcja w toku	3 811	3 731
Towary	6 546	3 650
Zapasy brutto	14 036	10 919
Odpis aktualizujący wartość zapasów	3 438	3 294
Zapasy netto	10 598	7 625

Zapasy stanowiące zabezpieczenie

Na zapasach ustanowiony jest zastaw rejestrowy do wysokości 9 000 tys. zł na poczet zabezpieczenia kredytu w rachunku bieżącym w BZ WBK (Na dzień 31 grudnia 2016 r.: 7 500 tys. zł).

Zapasy w okresie 1.01. – 31.12.2017 r.

	Materiały	Półprodukty i produkcja w toku	Towary	Razem
Wartość zapasów ujętych jako koszt w okresie	48	54 630	120 114	174 792
Odpisy wartości zapasów ujęte jako koszt w okresie	155	-	65	220
Odpisy wartości zapasów odwrócone w okresie	38	-	38	76

Zapasy w okresie 1.01. – 31.12.2016 r.

	Materiały	Półprodukty i produkcja w toku	Towary	Razem
Wartość zapasów ujętych jako koszt w okresie	71	52 871	54 962	107 904
Odpisy wartości zapasów ujęte jako koszt w okresie	336	-	-	336
Odpisy wartości zapasów odwrócone w okresie	51	-	215	266

Zmiany stanu odpisów aktualizujących zapasy

	Odpisy aktualizujące materiały	Odpisy aktualizujące towary	Razem odpisy aktualizujące zapasy
Stan na dzień 1.01.2017	3 126	168	3 294
Zwiększenia, w tym:	155	65	220
- utworzenie odpisów aktualizujących	155	65	220
Zmniejszenia, w tym:	38	38	76
- rozwiązanie odpisów aktualizujących	-	38	38
- wykorzystanie odpisów	38	-	38
Stan na dzień 31.12.2017	3 243	195	3 438
Stan na dzień 1.01.2016	2 840	537	3 377
Zwiększenie, w tym:	1 072	-	1 072
- utworzenie odpisów aktualizujących	1 072	-	1 072
Zmniejszenia, w tym:	787	368	1 155
- rozwiązanie odpisów aktualizujących	-	215	215
- wykorzystanie odpisów	787	153	940
Stan na dzień 31.12.2016	3 126	168	3 294

Ustalanie odpisów aktualizujących zapasy odbywa się według zasad przedstawionych w opisie przyjętych zasad rachunkowości. Odwrócenie odpisów aktualizujących zapasy następuje w momencie sprzedaży zapasów objętych odpisem lub ustania okoliczności, dla których dokonano przedmiotowego odpisu aktualizującego. Koszty odpisów aktualizujących zapasy jak i ich odwrócenie ujmowane są w zysku lub stracie bieżącego okresu jako element kosztu własnego.

Rozchód zapasów odbywa się według zasad szczegółowej identyfikacji w zakresie pozycji przeznaczonych na świadczenie konkretnych przedsięwzięć lub według metody FIFO dla pozostałych zapasów i odnoszony jest w koszt własny sprzedaży. Odpisy aktualizujące dotyczące zapasów, wynikające z ostrożnej wyceny oraz odpisy aktualizujące dla pozycji zalegających, jak i ich odwrócenia, odnoszone są w koszt własny sprzedaży.

Nota 18. Należności handlowe

	31.12.2017	31.12.2016
Należności handlowe krótkoterminowe, w tym:	81 689	61 426
- od jednostek powiązanych	-	4
- od pozostałych jednostek	81 689	61 422
Odpisy aktualizujące (wartość dodatnia)	919	1 159
Należności handlowe krótkoterminowe brutto	82 608	62 585

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj termin płatności mieszczący się w okresie od 14 do 120 dni.

Wartość godziwa należności handlowych i pozostałych nie różni się istotnie od ich wartości księgowych wykazanych w bilansie. Emitent posiada odpowiednią politykę w zakresie dokonywania sprzedaży tylko zweryfikowanym klientom. Dzięki temu, zdaniem kierownictwa, ogranicza to ryzyko kredytowe, ponad poziom określony odpisem aktualizującym nieściągalne należności właściwym dla należności handlowych Grupy.

Na 31 grudnia 2017 r. należności z tytułu dostaw i usług w kwocie 919 tys. zł (31 grudnia 2016 r.: 1 159 tys. zł) zostały uznane za zagrożone i w związku z tym objęte odpisem. Zmiany odpisu aktualizującego należności przedstawiono poniżej.

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności handlowych*

	31.12.2017	31.12.2016
JEDNOSTKI POZOSTAŁE		
Stan odpisów aktualizujących wartość należności handl. na początek okresu	1 159	1 439
Zwiększenia, w tym:	509	485
- dokonanie odpisów na należności przeterminowane i sporne	509	485
Zmniejszenia w tym:	749	765
- wykorzystanie odpisów aktualizujących	305	285
- zakończenie postępowań	53	100
- rozwiązanie odpisów aktualizujących w związku ze spłatą należności	391	380
Stan odpisów aktualizujących wartość należności handlowych ogółem na koniec okresu	919	1 159

*w tym należności dochodzone na drodze sądowej

Należności handlowe dochodzone na drodze sądowej

	31.12.2017	31.12.2016
Należności handlowe skierowane na drogę postępowania sądowego	342	271
Odpisy aktualizujące wartość należności spornych	71	72
Wartość netto należności handlowych dochodzonych na drodze sądowej	271	199

Należności handlowe – struktura przeterminowania na dzień 31.12.2017 r.

	Razem	Nie przeterminowane	Przeterminowane w dniach				
			< 60 dni	60 – 90 dni	90 – 180 dni	180 – 360 dni	> 360 dni
JEDNOSTKI POWIĄZANE							
Należności handlowe brutto	-	-	-	-	-	-	-
Odpisy aktualizujące	-	-	-	-	-	-	-
Należności handlowe netto	-	-	-	-	-	-	-
JEDNOSTKI POZOSTAŁE							
Należności handlowe brutto	82 608	78 792	2 273	67	253	354	869
Odpisy aktualizujące	919	-	-	-	-	326	593
Należności handlowe netto	81 689	78 792	2 273	67	253	28	276
OGÓŁEM							
Należności handlowe brutto	82 608	78 792	2 273	67	253	354	869
Odpisy aktualizujące	919	-	-	-	-	326	593
Należności handlowe netto	81 689	78 792	2 273	67	253	28	276

Należności handlowe – struktura przeterminowania na dzień 31.12.2016 r.

	Razem	Nie przeterminowane	Przeterminowane w dniach				
			< 60 dni	60 – 90 dni	90 – 180 dni	180 – 360 dni	>360 dni
JEDNOSTKI POWIĄZANE							
Należności handlowe brutto	4	4	-	-	-	-	-
Odpisy aktualizujące	-	-	-	-	-	-	-
Należności handlowe netto	4	4	-	-	-	-	-
JEDNOSTKI POZOSTAŁE							
Należności handlowe brutto	62 581	57 445	3 015	249	348	86	1 438
Odpisy aktualizujące	1 159	-	-	-	-	-	1 159
Należności handlowe netto	61 422	57 445	3 015	249	348	86	279
OGÓŁEM							
Należności handlowe brutto	62 585	57 449	3 015	249	348	86	1 438
Odpisy aktualizujące	1 159	-	-	-	-	-	1 159
Należności handlowe netto	61 426	57 449	3 015	249	348	86	279

Nota 19. Pozostałe należności

	31.12.2017	31.12.2016
Pozostałe należności, w tym:	1 587	1 204
- z tytułu podatków, z wyjątkiem podatku dochodowego od osób prawnych	624	405
- zaliczki na dostawy	260	223
- z tytułu wpłaconych kaucji i wadium	158	35
- od pracowników	64	-
- wycena instrumentów pochodnych	-	209
- z tytułu odwołań od wyroków i kar	386	-
- inne	95	332
Odpisy aktualizujące	8	-
Pozostałe należności brutto	1 595	1 204

Pozostałe należności skierowane na drogę postępowania sądowego – brak.

Nota 20. Rozliczenia międzyokresowe krótkoterminowe

	31.12.2017	31.12.2016
Ubezpieczenia majątkowe	419	372
Prenumerata czasopism	34	35
Opłacone z góry koszty serwisu	19 165	8 750
Usługi niezakończone	851	853
Licencje terminowe	158	64
Składki członkowskie	29	18
Pozostałe rozliczenia międzyokresowe	112	127
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów	20 768	10 219

Nota 21. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31.12.2017	31.12.2016
Środki pieniężne w kasie i na rachunkach bankowych:	11 427	3 298
- kasa	128	108
- rachunki bankowe	11 299	3 190
Inne środki pieniężne:	78 220	12 572
- środki pieniężne w drodze	195	-
- lokaty overnight	76 274	-
- lokaty krótkoterminowe o terminie realizacji do 3 m-cy	1 751	12 572
Razem	89 647	15 870

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednodniowych lokat bankowych. Lokaty krótkoterminowe są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do trzech miesięcy, w zależności od aktualnego zapotrzebowania spółek Grupy na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych dla nich stóp procentowych. Wartość godziwa środków pieniężnych i ich ekwiwalentów jest równa ich wartości bilansowej.

Środki pieniężne do dyspozycji jednostki, nie wykazane w pozycji bilansowej	31.12.2017	31.12.2016
Środki pieniężne ZFŚS	89	124
Dostępne, niewykorzystane środki pieniężne w ramach kredytu obrotowego	31 051	29 320
Razem	31 140	29 444

Nota 22. Kapitał zakładowy

	31.12.2017	31.12.2016
Liczba akcji	36 343 344	36 343 344
Wartość nominalna akcji (zł)	0,20	0,20
Kapitał zakładowy	7 269	7 269

Kapitał zakładowy - struktura

Seria/emisja rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejo- wania akcji	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość nominalna	Wartość (zł) serii / emisji wg wartości nominalnej	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji
A	brak	brak	1 524 000	0,20	304 800	udziały w KLK sp. z o.o.	5.01.2009
B	brak	brak	1 143 000	0,20	228 600	udziały w KLK sp. z o.o.	5.01.2009
C	brak	brak	2 266 865	0,20	453 373	przejęcie ATM Systemy Informatyczne sp. z o.o.	3.01.2011
D	brak	brak	31 409 479	0,20	6 281 896	przeniesienie części majątku z ATM S.A w ramach Zorganizowanej Części Przedsięb.	25.04.2012
Razem:			36 343 344		7 268 669		

Zmiana stanu kapitału zakładowego

	2017 r.	2016 r.
Kapitał na początek okresu	7 269	7 269
Zwiększenia	-	-
Kapitał na koniec okresu	7 269	7 269

Akcjonariusze

Z zawiadomień otrzymanych w trybie art. 69 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej (...) wynika, że następujący akcjonariusze posiadają co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Spółki:

	Liczba akcji ¹	Udział w liczbie głosów na WZ ¹
Roman Szwed wraz z podmiotem powiązanim Spinoza Investments Sp. z o.o. S.K.A. ²	11 956 958	32,90%
Nationale-Nederlanden OFE	5 906 601	16,25%
PKO OFE	2 531 407	6,97%
Pozostali	15 948 378	43,88%
Razem	36 343 344	100%

¹ Dane na koniec 2017 r. Struktura oraz stan posiadania akcji nie uległ zmianie w 2017 r. oraz w 2018 r. do dnia publikacji niniejszego raportu. Liczba akcji jest równa liczbie głosów na walnym zgromadzeniu. Udział % w kapitale zakładowym Spółki ww. akcjonariuszy jest zgodny z udziałami % w liczbie głosów na walnym zgromadzeniu.

² Spinoza Investments Sp. z o.o. S.K.A. jest podmiotem w 100% kontrolowanym, bezpośrednio i pośrednio (poprzez Spinoza Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych), przez Romana Szweda.

Nota 23. Kapitał zapasowy z emisji akcji powyżej wartości nominalnej

Kapitał zapasowy w kwocie 14 753 tys. zł. został utworzony z nadwyżki wartości emisyjnej nad nominalną w kwocie 15 741 tys. zł, która została pomniejszona o rezerwę na podatek odroczone w kwocie 988 tys. zł z tytułu różnicy wartości bilansowej i podatkowej aktywów trwałych wniesionych do Spółki w ramach Zorganizowanej Części Przedsiębiorstwa.

Nota 24. Kapitał przypadający na akcjonariuszy niekontrolujących

	Sputnik Software	Atende Medica	Phoenix	Omnichip	A2CC	EDL	Razem
Na początek okresu	5 341	1 652	1 066	666	-	359	9 084
Utworzenie spółki A2CC	-	-	-	-	240	-	240
Udział w wyniku jednostek zależnych	1 415	187	56		90	(320)	1 428
Na koniec okresu	6 756	1 839	1 122	666	330	39	10 752

Wyniki spółek zależnych z udziałem akcjonariuszy niekontrolujących

W poniższej tabeli przedstawiono podstawowe dane finansowe spółek powiązanych z udziałem akcjonariuszy niekontrolujących.

	Kapitał własny	Wartość aktywów	Wartość zobowiązań	Przychody ze sprzedaży	Zysk netto
31.12.2017 / 2017 r.¹					
Sputnik Software sp. z o.o.	13 613	21 369	7 756	25 971	3 537
Atende Medica sp. z o.o.	3 101	11 431	8 330	12 725	575
Phoenix Systems sp. z o.o.	2 289	3 998	1 709	1 580	113
OmniChip sp. z o.o.	1 482	2 057	574	1 436	(1)
Energy data Lab sp. z o.o.	(25)	462	487	23	(800)
A2 Customer Care Sp. z o.o.	825	1 012	187	1 986	225
31.12.2016 / 2016 r.¹					
Sputnik Software sp. z o.o.	10 076	14 395	4 319	15 110	887
Atende Medica sp. z o.o.	2 526	6 160	3 634	1 796	(1 274)
Phoenix Systems sp. z o.o.	2 175	2 843	667	1 154	(260)
OmniChip sp. z o.o.	1 483	1 539	55	1 188	8
Energy data Lab sp. z o.o.	775	830	55	328	(650)

¹ Dane bilansowe na ostatni dzień danego roku obrotowego, dane wynikowe za cały dany rok obrotowy.

Nota 25. Kredyty i pożyczki

	31.12.2017	31.12.2016
Kredyty w rachunku bieżącym	1 857	2 838
Kredyty bankowe	2 117	3 074
Pożyczki	5 660	7 475
Suma kredytów i pożyczek, w tym:	9 634	13 387
- długoterminowe	3 002	6 030
- krótkoterminowe	6 632	7 357

Struktura zapadalności kredytów i pożyczek

	31.12.2017	31.12.2016
Kredyty i pożyczki krótkoterminowe	6 632	7 357
Kredyty i pożyczki długoterminowe	3 002	6 030
- płatne powyżej 1 roku do 3 lat	3 002	5 324
- płatne powyżej 3 lat do 5 lat	-	706
Kredyty i pożyczki razem	9 634	13 387

Średnie stopy oprocentowania kredytów

	31.12.2017	31.12.2016
Kredyty bankowe w rachunku bieżącym	2,72%	2,69%
Kredyty inwestycyjne	2,61%	2,57%

Kredyty i pożyczki – stan na 31.12.2017 r.

31.12.2017 r.	Wartość bazowa kredytu	Wykorzystanie		Oprocentowanie	Termin spłaty	Zabezpieczenie
		Część krótkoterminowa	Część długoterminowa			
Bank Zachodni WBK (kredyt w rachunku bieżącym)	6 000	-	-	WIBOR 1M plus marża banku	31.07.2018	- zastaw rejestrowy do 9 000 tys. zł, ustanowiony na zapasach; - przelew wierzytelności z tytułu umowy ubezpieczenia przedmiotu zastawu.
mBank SA (kredyt w rachunku bieżącym)	25 000	1 685	-	WIBOR O/N plus marża banku	30.05.2018	- hipoteka umowna łączna na nieruchomościach do kwoty 42 500 tys. zł; - weksel in blanco z deklaracją wekslową.
mBank SA (kredyt inwestycyjny)	6 000	706	1 411	WIBOR 1M plus marża banku	31.12.2020	- hipoteka umowna łączna na nieruchomości zawiera się w kwocie 42 500 tys. zł, podanej j.w. - weksel In blanco z deklaracją wekslową; - cesja przyszłych wierzytelności od najemców nieruchomości.
Pożyczka DLL	1 300	433	217	-	15.04.2019	Weksel własny In blanco z deklaracją wekslową
Pożyczka DLL	4 780	1 612	821	-	15.04.2019	Weksel własny In blanco z deklaracją wekslową
Pożyczka DLL	1 064	355	-	-	15.03.2018	Weksel własny In blanco z deklaracją wekslową
Pożyczka DLL	1 100	367	-	-	15.03.2018	Weksel własny In blanco z deklaracją wekslową
Pożyczka DLL	161	54	54	-	15.12.2019	Weksel własny In blanco z deklaracją wekslową
Pożyczka DLL	260	195	-	-	15.08.2018	Weksel własny In blanco z deklaracją wekslową
Pożyczka DLL	603	301	226	-	15.07.2019	Weksel własny In blanco z deklaracją wekslową
Pożyczka DLL	1 025	752	273	-	15.06.2019	Weksel własny In blanco z deklaracją wekslową
mBank S.A. (kredyt w rachunku bieżącym)	408	172	-	WIBOR 1M plus marża banku	28.10.2017	- poręczenie Atende Software Sp. z o.o.
mBank S.A. (kredyt w rachunku bieżącym)	1 500	-	-	WIBOR 1M plus marża banku	19.06.2018	- weksel własny In blanco z deklaracją wekslową
RAZEM	49 201	6 632	3 002	-	-	-

Kredyty i pożyczki w walutach obcych w 2017 r. nie wystąpiły.

Kredyty i pożyczki – stan na 31.12.2016 r.

31.12.2016 r.	Wartość bazowa kredytu	Wykorzystanie		Oprocentowanie	Termin spłaty	Zabezpieczenie
		Część krótkoterminowa	Część długoterminowa			
Bank Zachodni WBK (kredyt w rachunku bieżącym)	6 000	-	-	WIBOR 1M plus marża banku	31.07.2017	- zastaw rejestrowy do 7 500 tys. zł, ustanowiony na zapasach; - przelew wierzytelności z tytułu umowy ubezpieczenia przedmiotu zastawu.
mBank SA (kredyt w rachunku bieżącym)	25 000	2 680	-	WIBOR O/N plus marża banku	30.05.2018	- hipoteka umowna łączna na nieruchomościach do kwoty 42 500 tys. zł; - weksel in blanco z deklaracją wekslową.
mBank SA (kredyt inwestycyjny)	6 000	706	2 118	WIBOR 1M plus marża banku	31.12.2020	- hipoteka umowna łączna na nieruchomości zawiera się w kwocie 42 500 tys. zł, podanej j.w. - weksel In blanco z deklaracją wekslową; - cesja przyszłych wierzytelności od najemców nieruchomości.
Pożyczka DLL	1 300	433	650	-	15.04.2019	Weksel własny In blanco z deklaracją wekslową
Pożyczka DLL	4 780	1 574	2 433	-	15.04.2019	Weksel własny In blanco z deklaracją wekslową
Pożyczka DLL	1 064	709	355	-	15.03.2018	Weksel własny In blanco z deklaracją wekslową
Pożyczka DLL	1 100	733	367	-	15.03.2018	Weksel własny In blanco z deklaracją wekslową
Pożyczka DLL	161	54	107	-	15.12.2019	Weksel własny In blanco z deklaracją wekslową
mBank S.A. (kredyt w rachunku bieżącym)	408	408	-	WIBOR 1M plus marża banku	28.10.2017	- poręczenie Atende Software Sp. z o.o.
Pożyczka od osoby fizycznej	60	60	-	7,5%	15.04.2017	- brak
mBank S.A. (kredyt w rachunku bieżącym)	1 000	-	-	WIBOR 1M plus marża banku	19.06.2018	- weksel własny In blanco z deklaracją wekslową
RAZEM	46 873	7 357	6 030	-	-	-

Kredyty i pożyczki w walutach obcych w 2016 r. nie wystąpiły.

(Wszystkie kwoty prezentowane są w tys. złotych, o ile nie podano inaczej)

Załączone noty stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Nota 26. Pozostałe zobowiązania finansowe

	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania leasingowe	3 098	2 842
Zobowiązania z tytułu finansowania cesji wierzytelności	1 932	-
Zobowiązania z tytułu kontraktów forward	1 114	-
Razem zobowiązania finansowe	6 144	2 842
- długoterminowe	2 933	1 543
- krótkoterminowe	3 211	1 299

Zobowiązania leasingowe

	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania leasingowe krótkoterminowe	1 131	1 299
Zobowiązania leasingowe długoterminowe, w tym:	1 967	1 543
- od roku do pięciu lat	1 967	1 543
Zobowiązania leasingowe razem	3 098	2 842

Nota 27. Zobowiązania handlowe

	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania handlowe	125 399	32 583
- wobec jednostek powiązanych	159	-
- wobec jednostek pozostałych	125 240	32 583

Nota 28. Pozostałe zobowiązania

	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania z tytułu pozostałych podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych i innych, z wyjątkiem podatku dochodowego od osób prawnych	17 938	10 682
- podatek VAT	16 319	9 240
- podatek dochodowy od osób fizycznych	486	502
- składki na ubezpieczenie społeczne (ZUS)	1 126	933
- pozostałe	7	7
Pozostałe zobowiązania	721	567
- zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	487	493
- inne zobowiązania	234	74
Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów	9 416	5 271
- z tytułu urlopów	1 133	1 056
- z tytułu premii i wynagrodzeń	4 675	3 023
- z tytułu niezafakturowanych kosztów	3 498	1 057
- pozostałe	110	135
Razem inne zobowiązania	28 075	16 520
- długoterminowe	22	7
- krótkoterminowe	28 053	16 513

Nota 29. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników na pełne etaty. Grupa tworzy taki fundusz i dokonuje okresowych odpisów w wysokości uzgodnionej z przedstawicielami załogi. Fundusz nie posiada rzeczowych aktywów trwałych. Celem Funduszu jest subsydiowanie działalności socjalnej Grupy, pożyczek udzielonych jej pracownikom oraz pozostałych kosztów socjalnych.

Grupa skompensowała aktywa Funduszu ze swoimi zobowiązaniami wobec Funduszu ponieważ aktywa te nie stanowią oddzielnych aktywów Grupy.

Analityka aktywów, zobowiązań, kosztów Funduszu oraz saldo netto

	31.12.2017	31.12.2016
Pożyczki udzielone pracownikom	-	1
Środki pieniężne	89	124
Zobowiązania z tytułu Funduszu	89	125
Saldo po skompensowaniu	-	-
Odpisy na Fundusz w okresie obrotowym	150	118

Nota 30. Zobowiązania warunkowe i zabezpieczenia

Zabezpieczenia na aktywach Grupy	31.12.2017	31.12.2016
Zabezpieczenia wierzytelności banków z tytułu udzielonych kredytów	53 000	51 000
Zabezpieczenia zawartych umów leasingowych	797	738
Razem zabezpieczenia na aktywach Grupy	53 797	51 738

Na dzień 31 grudnia 2017 r.:

- o na kwotę 53 000 tys. zł składają się:
 - 42 500 tys. zł – hipoteka stanowiąca zabezpieczenie wierzytelności z tytułu kredytu w rachunku bieżącym oraz kredytu inwestycyjnego zaciągniętego przez Atende S.A. w mBank S.A.;
 - 9 000 tys. zł – zastaw rejestrowy na zapasach, w ramach udzielonego przez bank BZ WBK kredytu w rachunku bieżącym;
 - 1 500 tys. zł – zabezpieczenie kredytu w rachunku bieżącym w Sputnik Software sp. z o.o.
- o kwota 797 tys. zł dotyczy weksli stanowiących zabezpieczenie wierzytelności z tytułu zawartych przez Sputnik Software sp. z o.o. umów leasingowych.

Na dzień 31 grudnia 2016 r.:

- o na kwotę 51 000 tys. zł składają się:
 - 42 500 tys. zł – hipoteka stanowiąca zabezpieczenie wierzytelności z tytułu kredytu w rachunku bieżącym oraz kredytu inwestycyjnego zaciągniętego przez Atende S.A. w mBank S.A.;
 - 7 500 tys. zł – zastaw rejestrowy na zapasach, w ramach udzielonego przez bank BZ WBK kredytu w rachunku bieżącym;
 - 1 000 tys. zł – zabezpieczenie kredytu w rachunku bieżącym w Sputnik Software sp. z o.o.
- o na kwotę 738 tys. zł składają się:
 - 137 tys. zł – zobowiązania wekslowe stanowiące zabezpieczenie wierzytelności z tytułu zawartych przez Atende S.A. umów leasingowych;
 - 601 tys. zł – weksle stanowiące zabezpieczenie wierzytelności z tytułu zawartych przez Sputnik Software sp. z o.o. umów leasingowych.

Udzielone gwarancje i poręczenia	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania z tytułu gwarancji bankowych udzielonych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych	17 571	13 380
Poręczenie spłaty zobowiązania leasingowego	1 156	137
Razem udzielone gwarancje i poręczenia	18 727	13 380

Na dzień 31 grudnia 2017 r.:

- o na kwotę 17 571 tys. zł składają się:
 - 11 538 tys. zł – wartość gwarancji wadialnych i gwarancji należytego wykonania kontraktu, gdzie zleceniodawcą gwarancji jest Atende S.A.;
 - 4 251 tys. zł – wartość gwarancji należytego wykonania kontraktu oraz gwarancji zapłaty wadium, gdzie zleceniodawcą gwarancji jest Sputnik Software sp. z o.o.;
 - 1 594 tys. zł – wartość zobowiązania z tytułu gwarancji bankowych udzielonych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych, gdzie zleceniodawcą gwarancji jest Atende Medica sp. z o.o.;

- 188 tys. zł – wartość zobowiązania z tytułu gwarancji bankowych udzielonych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych, gdzie zleceniodawcą gwarancji jest Atende Software sp. z o.o.
- o kwota 1 156 tys. zł dotyczy poręczenia przez Atende S.A. zobowiązań wynikających z umowy leasingu operacyjnego zawartej przez TrustIT sp. z o.o.

Na dzień 31 grudnia 2016 r.:

- o na kwotę 13 380 tys. zł składają się:
 - 10 859 tys. zł – wartość gwarancji wadialnych i gwarancji należytego wykonania kontraktu, gdzie zleceniodawcą gwarancji jest Atende S.A.;
 - 2 028 tys. zł – wartość gwarancji należytego wykonania kontraktu oraz gwarancji zapłaty wadium, gdzie zleceniodawcą gwarancji jest Sputnik Software sp. z o.o.;
 - 493 tys. zł – wartość gwarancji należytego wykonania kontraktu, gdzie zleceniodawcą gwarancji jest Atende Medica sp. z o.o.;
- o kwota 137 tys. zł dotyczy zobowiązania wekslowego stanowiącego poręczenie przez Atende S.A. spłaty umowy leasingowej zawartej przez Atende Software sp. z o.o.

Nota 31. Należności i zobowiązania długo i krótkoterminowe z tytułu leasingu finansowego

Należności z tytułu umów leasingu finansowego

	31.12.2017	
	Inwestycja leasingowa brutto	Wartość bieżąca opłat
W okresie 1 roku	266	197
W okresie od 1 do 5 lat	842	740
Inwestycja leasingowa brutto ogółem	1 108	937
Przyszły przychód odsetkowy	171	x
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych, w tym:	937	937
- krótkoterminowe	-	197
- długoterminowe	-	740

W 2016 roku należności z tytułu umów leasingu finansowego nie wystąpiły.

Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu

	31.12.2017		31.12.2016	
	Opłaty minimalne	Wartość bieżąca opłat	Opłaty minimalne	Wartość bieżąca opłat
W okresie 1 roku	1 207	1 131	1 392	1 299
W okresie od 1 do 5 lat	2 025	1 967	1 616	1 544
Minimalne opłaty leasingowe ogółem	3 232	3 098	3 008	2 843
Przyszły koszt odsetkowy	134	x	165	x
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych, w tym:	3 098	3 098	2 843	2 843
- krótkoterminowe	1 131	-	1 299	-
- długoterminowe	1 967	-	1 544	-

Przedmiotem umów leasingu finansowego są maszyny i urządzenia techniczne oraz środki transportu. Na 31 grudnia 2017 r. Grupa Kapitałowa była stroną 24 umów, w ramach których leasingowała aktywa o łącznej wartości netto 2 724 tys. zł, w tym:

- o maszyny i urządzenia 1 663 tys. zł,
- o pozostałe środki trwałe 6 tys. zł,
- o środki transportu 1 055 tys. zł.

Na 31 grudnia 2016 r. Grupa Kapitałowa była stroną 30 umów, w ramach których leasingowała aktywa o łącznej wartości netto 3 729 tys. zł, w tym:

- o maszyny i urządzenia 2 736 tys. zł,
- o środki transportu 880 tys. zł,
- o pozostałe środki trwałe 9 tys. zł,

- o części zamienne do środków trwałych 104 tys. zł.

Umowy nie przewidują warunkowych opłat leasingowych, jak również żadnego rodzaju sub-leasingu. W większości umów znajduje się klauzula co do opcji zakupu, po cenie umownej niższej od wartości godziwej przedmiotu leasingu. Umowy nie nakładają na leasingobiorcę żadnych restrykcji, za wyjątkiem płatności zobowiązań wynikających z rat leasingowych oraz ogólnych warunków właściwego użytkowania przedmiotu leasingu.

Umowy leasingu zawarte zostały na okres 24-60 miesięcy w polskich złotych.

Nota 32. Rozliczenia międzyokresowe przychodów

	31.12.2017	31.12.2016
Dotacje	1 913	1 611
- prace rozwojowe	1 757	1 611
- wartości niematerialne i prawne	156	-
Przychody przyszłych okresów	93	4 108
- usługi realizowane w przyszłych okresach	60	438
- zaliczki na realizację przyszłych dostaw	33	3 670
Rozliczenia międzyokresowe przychodów, w tym:	2 006	5 719
- długoterminowe	1 207	1 316
- krótkoterminowe	799	4 403

Dotacje	Data otrzymania dofinansowania	Wartość dofinansowania	Kwota pozostała do otrzymania	Data zakończenia rozliczania dofinansowania
ISW POLITECHNIKA	18.01.2016	801	124	21.12.2018
NCBiR - Demo+	24.12.2013	2 069	201	30.06.2017
ISW POLITECHNIKA - II transza	02.05.2017	246	-	21.12.2018
ISW POLITECHNIKA - III transza	28.09.2017	246	156	21.12.2018
IUSER	03.11.2017	460	133	28.02.2020
NCBIR	26.09.2017	3 300	2 790	31.10.2019
NCBIR	30.11.2017	1 486	1 386	02.09.2019
Dotacje	-	8 608	4 790	-

Nota 33. Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne

	31.12.2017	31.12.2016
Rezerwy na świadczenia emerytalne i podobne	888	752
- na świadczenia emerytalne i rentowe	404	315
- na nagrody jubileuszowe	484	437
Razem, w tym:	888	752
- długoterminowe	791	702
- krótkoterminowe	97	50

Wyszczególnienie	Nagrody jubileuszowe	Odprawy emerytalne i rentowe	Razem
Stan na dzień 01.01.2017	437	315	752
Koszty bieżącego zatrudnienia	73	60	133
Koszty przeszłego zatrudnienia	(18)	37	19
Koszty odsetek	16	9	25
Świadczenia wypłacone	(92)	(18)	(110)
(Zyski)/straty aktuarialne, w tym:	68	2	70
- z tytułu zmian założeń finansowych	(12)	(16)	(28)
- z tytułu zmian założeń demograficznych	1	3	4
- inne	79	15	94
Stan na dzień 31.12.2017	484	404	888

Do wyznaczenia zobowiązań została wykorzystana metoda prognozowanych świadczeń jednostkowych. Wartość przyszłych zobowiązań obliczona została jako nagromadzona część przyszłych świadczeń z uwzględnieniem prognozowanego wzrostu wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru przyszłych świadczeń. Uwzględniono również prawdopodobieństwo osiągnięcia uprawnień do nagrody jubileuszowej, jednorazowej odprawy emerytalnej lub rentowej. Przyjęto stopę dyskontową na poziomie 3,25% oraz długookresową roczną stopę wzrostu wynagrodzeń na poziomie 3,25%. Zmienność tych prawdopodobieństw, a także zastosowanej stopy dyskontowej o +/-0,25% spowodowałyby łącznie zmianę rezerwy o +/- 20 tys. zł.

W zakresie świadczeń pracowniczych Grupa nie jest stroną żadnych porozumień płacowych ani zbiorowych układów pracy. Grupa nie posiada także programów emerytalnych zarządzanych bezpośrednio przez Grupę lub przez fundusze zewnętrzne. Koszty świadczeń pracowniczych obejmują wynagrodzenia płatne zgodnie z warunkami zawartych umów o pracę z poszczególnymi pracownikami oraz koszty świadczeń emerytalnych (odprawa emerytalna) wypłacone pracownikom zgodnie z przepisami prawa pracy, po okresie zatrudnienia. Zobowiązania z tytułu krótkoterminowych świadczeń pracowniczych wyceniane są na zasadach ogólnych. Świadczenia długoterminowe szacowane są na podstawie metod aktuarialnych.

Nota 34. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa, należą kredyty bankowe i pożyczki, umowy leasingu finansowego i dzierżawy z opcją zakupu, środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe. Głównym celem tych instrumentów finansowych jest pozyskanie środków finansowych na działalność Grupy. Grupa posiada też inne instrumenty finansowe, takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług, które powstają bezpośrednio w toku prowadzonej przez nią działalności.

Grupa zawiera również transakcje z udziałem instrumentów pochodnych, przede wszystkim walutowe kontrakty terminowe typu forward. Celem tych transakcji jest zarządzanie ryzykiem walutowym powstającym w toku działalności Grupy oraz wynikających z używanych przez nią źródeł finansowania. Zasadą stosowaną przez Grupę jest nieprowadzenie obrotu instrumentami finansowymi.

Główne rodzaje ryzyka wynikającego z instrumentów finansowych Grupy obejmują ryzyko stopy procentowej, ryzyko związane z płynnością, ryzyko walutowe oraz ryzyko kredytowe. Zarząd weryfikuje i uzgadnia zasady zarządzania każdym z tych rodzajów ryzyka – zasady te zostały w skrócie omówione poniżej. Grupa monitoruje również ryzyko cen rynkowych dotyczące wszystkich posiadanych przez nią instrumentów finansowych.

Ryzyko stopy procentowej

Tabela poniżej przedstawia narażenie spółek Grupy na ryzyko wywołane zmianami stóp procentowych.

	Kwota
31.12.2017	
Oprocentowanie zmienne	
Oprocentowane kredyty i pożyczki	3 974
Pozostałe zobowiązania finansowe – leasing finansowy	3 098
Środki na rachunkach bieżących	11 299
Środki na lokatach bankowych	78 025
Oprocentowanie stałe	
Oprocentowane kredyty i pożyczki	5 660
Należności z tytułu leasingu finansowego	937
31.12.2016	
Oprocentowanie zmienne	
Oprocentowane kredyty i pożyczki	5 972
Pozostałe zobowiązania finansowe – leasing finansowy	2 842
Środki na rachunkach bieżących	3 190
Środki na lokatach bankowych	12 572
Oprocentowanie stałe	
Oprocentowane kredyty i pożyczki	7 415

Oprocentowanie kredytów inwestycyjnych oparte jest o zmienną stopę WIBOR 1M. W 2017 r. średnia stopa procentowa wyniosła 2,61 % (w 2016 r.: 2,57%). W przypadku wzrostu średnich stóp procentowych o 1% koszt kredytu w 2017 r. wzrósłby o 115 tys. zł, w przypadku spadku stóp byłyby niższy o 115 tys. zł.

Oprocentowanie kredytów w rachunku bieżącym oparte jest o zmienną stopę WIBOR O/N lub WIBOR 1M. W 2017 r. średnia stopa procentowa wyniosła 2,72 % (w 2016 r.: 2,69%).

Oprocentowanie lokat oparte jest o zmienną stopę WIBID O/N. W 2017 r. średnia stopa procentowa wyniosła 1,28% (w 2016 r.: 1,34%).

Ryzyko walutowe

Grupa jest narażona na ryzyko zmiany kursów walutowych, ponieważ w swojej działalności korzysta między innymi z dostaw sprzętu teleinformatycznego sprowadzanego do kraju z zagranicy. Koszty zakupów sprzętu są uzależnione od kursów walut obcych w stosunku do złotego, w szczególności kursu euro i dolara. W celu ograniczenia ryzyka Grupa korzysta z instrumentów zabezpieczających przed ryzykiem kursowym np. transakcji terminowych forward. Zgodnie z polityką firmy zabezpieczane jest co najmniej 90% transakcji walutowych. Różnorodność stosowanych działań zabezpieczających powoduje dywersyfikację ryzyka kursowego. W ocenie Emitenta powyższe działania powodują, iż ewentualny wpływ niekorzystnych zmian kursu walut na wyniki finansowe Grupy Kapitałowej jest znacznie ograniczony.

Wartość bilansowa aktywów oraz zobowiązań finansowych Grupy w walutach obcych na dzień bilansowy dotyczy należności i zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz środków pieniężnych. Wartości te przedstawiają się następująco:

	Zobowiązania handlowe 31.12.2017		Należności handlowe 31.12.2017		Środki pieniężne 31.12.2017	
	WAL	PLN	WAL	PLN	WAL	PLN
Waluta – EURO	254	1 060	5	20	257	1 071
Waluta - USD	15 053	52 404	247	861	1 437	5 002

Gdyby kurs w stosunku do kursu z wyceny bilansowej dla walut EURO, USD wzrósł o 10% przy utrzymaniu wszystkich innych zmiennych na stałym poziomie, wynik netto Grupy za okres 12 miesięcy kończący się 31 grudnia 2017 r. byłby niższy o 4 651 tys. zł z tytułu aktywów i zobowiązań wyrażonych w EUR i USD.

	Zobowiązania handlowe 31.12.2016		Należności handlowe 31.12.2016		Środki pieniężne 31.12.2016	
	WAL	PLN	WAL	PLN	WAL	PLN
Waluta – EURO	267	1 183	11	48	43	191
Waluta - USD	4 746	19 836	532	2 222	27	112

Gdyby kurs w stosunku do kursu z wyceny bilansowej dla walut EURO, USD wzrósł o 10% przy utrzymaniu wszystkich innych zmiennych na stałym poziomie, wynik netto Grupy za okres 12 miesięcy kończący się 31 grudnia 2016 r. byłby niższy o 1 844 tys. zł z tytułu aktywów i zobowiązań wyrażonych w EUR i USD.

Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe oznacza ryzyko, że kontrahent nie dopełni zobowiązań, co narazi Grupę na straty finansowe. Ryzyko kredytowe ograniczane jest przez spółki Grupy poprzez zawieranie transakcji wyłącznie z podmiotami o dobrej zdolności kredytowej, z którymi współpraca poprzedzona jest wewnętrznymi procedurami wstępnej weryfikacji. Ponadto poprzez bieżące monitorowanie stanów należności, narażenie spółek Grupy na ryzyko nieściągalności należności nie jest znaczące.

W odniesieniu do aktywów finansowych Grupy, w tym środków pieniężnych, lokat oraz inwestycji w aktywa dostępne do sprzedaży, ryzyko Grupy wiąże się bezpośrednio z niemożnością dokonania zapłaty przez drugą stronę umowy, a maksymalna ekspozycja tego ryzyka równa jest wartości bilansowej danego instrumentu.

Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych wynoszą na dzień 31 grudnia 2017 r. 919 tys. zł (1 159 tys. zł na dzień 31 grudnia 2016 r.). Odpisy te dotyczą należności własnych od pozostałych jednostek, z czego 72 tys. zł dotyczy należności, które Grupa dochodzi na drodze sądowej, zaś kwota 847 tys. zł należności, które według szacunku Grupy obciążone są znaczącym prawdopodobieństwem nieściągalności.

Na 31 grudnia 2017 r. nie występowały pozycje aktywów finansowych, które objęte zostały renegocjacją warunków spłaty. Na rzecz spółek Grupy nie zostały poczynione żadne istotne zabezpieczenia z tytułu posiadanych przez nie aktywów finansowych.

Struktura wiekowa pożyczek i należność oraz aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy

	Razem	Nie przeterminowane	Przeterminowane w dniach				
			< 60 dni	60 – 90 dni	90 – 180 dni	180 – 360 dni	> 360 dni
31.12.2017							
Należności z tytułu dostaw i usług	82 754	78 938	2 273	67	253	354	869
Odpisy aktualizujące	(919)	-	-	-	-	(326)	(593)
Należności z tytułu leasingu finansowego	937	937	-	-	-	-	-
Aktywa z tytułu umów z klientami	12 731	12 731	-	-	-	-	-
Pozostałe należności	292	292	-	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	89 647	89 647	-	-	-	-	-
31.12.2016							
Należności z tytułu dostaw i usług	62 585	57 449	3 015	249	348	86	1 438
Odpisy aktualizujące	(1 159)	-	-	-	-	-	(1 159)
Aktywa z tytułu umów z klientami	6 594	6 594	-	-	-	-	-
Pozostałe należności	209	209	-	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	15 870	15 870	-	-	-	-	-

Ryzyko związane z płynnością

Emitent monitoruje ryzyko braku funduszy przy pomocy narzędzia okresowego planowania płynności. Narzędzie to uwzględnia terminy wymagalności/ zapadalności zarówno inwestycji jak i aktywów finansowych (np. konta należności, pozostałych aktywów finansowych) oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.

Celem Grupy jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania spółek Grupy, poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak kredyty w rachunku bieżącym, kredyty bankowe i pożyczki oraz umowy leasingu finansowego.

W poniższej tabeli przedstawiona została wartość bilansowa instrumentów finansowych Grupy narażonych na ryzyko płynności, w podziale na poszczególne kategorie wiekowe, na podstawie umownych niezdyktowanych płatności.

	Na żądanie	do 3 miesięcy	Od 3 do 12 miesięcy	Od 1 do 5 lat	Razem
31.12.2017					
Oprocentowane kredyty i pożyczki	-	1 595	5 101	3 083	9 778
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	1 269	123 584	76	470	125 399
Zobowiązania z tytułu finansowania cesji wierzytelności	-	241	725	966	1 932
RMB	-	3 498	-	-	3 498
Leasing finansowy	-	318	889	2 025	3 232
Instrumenty pochodne	-	1 029	85	-	1 114
- wpływy	-	36 775	3 368	-	40 143
- wypływy	-	37 804	3 453	-	41 257
31.12.2016					
Oprocentowane kredyty i pożyczki	-	1 427	2 846	6 111	10 384
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	-	30 252	30	-	30 282
RMB	-	1 015	-	5	1 020
Leasing finansowy	146	379	489	-	1 014

Nota 35. Informacja o instrumentach finansowych

Aktywa i zobowiązania finansowe w podziale na kategorie (według MSR 39)

Aktywa i zobowiązania finansowe w podziale na kategorie	31.12.2017	31.12.2016
Aktywa finansowe		
Udzielone pożyczki i należności własne	184 505	83 890
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy*	-	209
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	80	80
Zobowiązania finansowe		
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	143 583	52 100
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy*	1 114	-

* zaklasyfikowane jako przeznaczone do obrotu

Mając na uwadze, charakter i specyficzne cechy przedstawionych powyżej kategorii instrumentów finansowych, w ramach poszczególnych grup wyróżnia się następujące klasy instrumentów:

W ramach kategorii udzielone pożyczki i należności własne	31.12.2017	31.12.2016
Należności handlowe oraz aktywa z tytułu umów z klientami	94 566	68 020
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	89 647	15 870
Pozostałe należności	292	-
Razem	184 505	83 890

W ramach zobowiązań finansowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania długoterminowe	22	7
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	9 634	13 387
Zobowiązania handlowe	125 399	32 583
Bierne rozliczenia międzyokresowe z tytułu niezafakturowanych kosztów	3 498	3 281
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	3 098	2 842
Zobowiązania z tytułu finansowania cesji należności	1 932	-
Razem	143 583	52 100

Zabezpieczenia

W latach 2016 i 2017 spółki Grupy nie stosowały rachunkowości zabezpieczeń.

Nota 36. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną Grupy i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy.

Grupa zarządza strukturą kapitałową i w wyniku zmian warunków ekonomicznych wprowadza do niej zmiany. W celu utrzymania lub skorygowania struktury kapitałowej, Grupa może zmienić wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy, zwrócić kapitał akcjonariuszom lub wyemitować nowe akcje. W latach 2017 i 2016 nie wprowadzono żadnych zmian do celów, zasad i procesów obowiązujących w tym obszarze.

Grupa korzysta z kapitałów obcych (zobowiązań oprocentowanych) w celu optymalizacji struktury i kosztu pozyskiwania kapitału.

Kapitał własny Grupy na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz 31 grudnia 2016 r. wyniósł odpowiednio 81 848 tys. zł oraz 74 740 tys. zł to znaczy 26,9% oraz 42,42% pasywów ogółem. Grupa wypłaciła dywidendę w wysokości 7 268 tys. zł w 2017 r. oraz 6 542 tys. zł w 2016 r. (patrz: Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym).

Wskaźniki stosowane przez Grupę do zarządzania kapitałem to: zadłużenie netto/ EBITDA, wskaźnik zadłużenia kapitału własnego.

Dług netto to zobowiązania oprocentowane minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty.

Wskaźnik zadłużenia kapitału własnego to zobowiązania oprocentowane/kapitał własny.

	31.12.2017	31.12.2016
Oprocentowane kredyty i pożyczki	9 634	13 387
Zobowiązania leasingowe	3 098	2 842
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	(89 647)	(15 870)
Zadłużenie netto	(76 915)	359
EBITDA	26 339	21 134
Kapitał własny	81 848	74 740
Zadłużenie netto/ EBITDA	(2,92)	0,02
Zadłużenie kapitału własnego	0,16	0,22

Nota 37. Informacje o podmiotach powiązanych

Podmiotem powiązaniem z Emitentem jest Spinoza Investments sp. z o.o. S.K.A., która jest podmiotem w 100% kontrolowanym, bezpośrednio i pośrednio (poprzez Spinoza Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych), przez Romana Szveda. W latach 2017 i 2016 pomiędzy Emitentem a Spinoza Investments sp. z o.o. S.K.A. nie miały miejsca żadne operacje gospodarcze.

Innymi podmiotami powiązanymi z Grupą są członkowie organów zarządzających i nadzorczych, oraz osoby będące bliskimi członkami rodziny tych osób (tzn. partner życiowy i dzieci, dzieci partnera życiowego oraz osoby pozostające na utrzymaniu osoby lub jego partnera życiowego), oraz inne podmioty gospodarcze w których członkowie zarządu podmiotu dominującego

pełnią funkcje zarządcze lub są ich udziałowcami. W latach 2017 i 2016 pomiędzy Emitentem i tymi podmiotami nie miały miejsca żadne operacje gospodarcze.

Nota 38. Wynagrodzenie osób zarządzających i nadzorujących Atende S.A.

Wynagrodzenia członków Zarządu	Wynagrodzenia zasadnicze i pozostałe	
	2017	2016
Roman Szwed, Prezes	614	504
Iwona Bakuła, Wiceprezes	521	396
Jacek Forysiak, Wiceprezes ¹	508	387
Szymon Stępczak, Wiceprezes	496	384
Jacek Szczepański, Wiceprezes ²	531	413
Andrzej Słodczyk, Wiceprezes ³	Nd.	84
RAZEM	2 670	2 168

¹ Dnia 4 kwietnia 2016 r. Rada Nadzorcza Spółki powołała Jacka Forysiaka do Zarządu Atende S.A.

² Z dniem 11 stycznia 2016 r. Rada Nadzorcza Spółki powołała Jacka Szczepańskiego do Zarządu Atende S.A.

³ Dnia 4 kwietnia 2016 r. Rada Nadzorcza Spółki odwołała Andrzeja Słodczyka z Zarządu Atende S.A.

Wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej	Wynagrodzenia zasadnicze i pozostałe	
	2017	2016
Patrycja Buchowicz, Przewodnicząca	48	46
Jan Madey, Członek	32	30
Michał Markowski, Członek ¹	32	23
Monika Mizielewska-Chmielewska, Członek	32	30
Maciej Matusiak, Członek ²	6	Nd.
Marek Dietl, Członek ³	25	30
Mirosław Panek, Wiceprzewodniczący ⁴	Nd.	5
RAZEM	175	164

¹ Dnia 4 kwietnia 2016 r. Michał Markowski został powołany na członka Rady Nadzorczej.

² Dnia 23 października 2017 r. Maciej Matusiak został powołany na członka Rady Nadzorczej.

³ Dnia 23 października 2017 r. wygasł mandat członka Rady Nadzorczej Spółki Marka Dietla, w następstwie złożonej rezygnacji.

⁴ Dnia 4 marca 2016 r. Mirosław Panek złożył rezygnację z członkostwa w Radzie Nadzorczej Spółki ze skutkiem na dzień 6 marca 2016 r.

Powyższe wynagrodzenia stanowią krótkoterminowe świadczenia pracownicze.

Nota 39. Zatrudnienie

Przeciętne zatrudnienie

	2017 r.	2016 r.
Atende S.A., w tym:	200	191
Zarząd	5	5
Administracja	37	37
Dział sprzedaży	58	56
Pion produkcji	94	87
Pozostali	6	6
Atende Software sp. z o.o.	32	34
Sputnik Software sp. z o.o.	75	67
Atende Medica sp. z o.o.	26	21
Phoenix Systems sp. z o.o.	7	7
OmniChip sp. z o.o.	8	7
TrustIT sp. z o.o.	12	14
Energy Data Lab sp. z o.o.	3	3
A2 Customer Care sp. z o.o. ¹	5	Nd.
Razem – Grupa Atende	368	344

¹ A2 Customer Care jest w Grupie Atende od 2017 r., spółka została zarejestrowana w KRS 24 stycznia 2017 r.

Rotacja zatrudnienia

	2017 r.	2016 r.
Liczba pracowników przyjętych – Atende	30	33
Liczba pracowników zwolnionych – Atende	23	25
Razem – Atende	7	8
Liczba pracowników przyjętych – Grupa Atende	86	76
Liczba pracowników zwolnionych – Grupa Atende	54	63
Razem – Grupa Atende	32	13

Nota 40. Umowy leasingu operacyjnego

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa była stroną 6 umów leasingu operacyjnego, na podstawie których wykorzystywanych jest 108 samochodów (na dzień 31 grudnia 2016 r. 104 samochody).

W 2017 r. wynik finansowy Grupy został obciążony kwotą 1 224 tys. zł z tytułu opłat leasingowych wynikających z tych umów (w 2016 roku Grupa została obciążona kwotą 1 174 tys. zł).

Na dzień 31 grudnia 2017 r. wartość przyszłych minimalnych opłat leasingowych wynosiła:

- o do 1 roku 1 075 tys. zł,
- o powyżej 1 roku do 5 lat 1 018 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. wartość przyszłych minimalnych opłat leasingowych wynosiła:

- o do 1 roku 1 131 tys. zł,
- o powyżej 1 roku do 5 lat 1 091 tys. zł.

Oprócz umowy leasingu operacyjnego spółki z Grupy Kapitałowej mają zawarte umowy dotyczące najmu pomieszczeń. Najważniejsza umowa, dotycząca wynajmu budynku, w którym znajduje się siedziba Atende S.A. w Warszawie przy ul. Ostrobramskiej 86 została zawarta na okres pięciu lat od dnia 4 grudnia 2013 r. do dnia 4 grudnia 2018 r., z możliwością przedłużenia na kolejny okres. W dniu 30 września 2016 r. Spółka dominująca podpisała umowę najmu nowego budynku biurowego, który zastąpi dotychczasową siedzibę Spółki na okres od 4 grudnia 2018 r. do 4 maja 2024 r. Pozostałe umowy najmu w Grupie zostały zawarte na czas określony, nie dłuższy jednak niż 5 lat, lub na czas nieokreślony z możliwością wypowiedzenia umowy.

W 2017 r. wartość opłat minimalnych z tego tytułu wyniosła 2.991 tys. zł. Nie wystąpiły żadne opłaty warunkowe ani subleasingowe.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. wartość przyszłych minimalnych opłat leasingowych z tytułu najmu pomieszczeń przez spółki z Grupy wynosiła:

- o do 1 roku 3 042 tys. zł,
- o powyżej 1 roku do 5 lat 9 631 tys. zł,
- o powyżej 5 lat 3 142 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. wartość przyszłych minimalnych opłat leasingowych z tytułu najmu pomieszczeń przez spółki z Grupy wynosiła:

- o do 1 roku 2 981 tys. zł,
- o powyżej 1 roku do 5 lat 4 619 tys. zł.

Nota 41. Informacja dotycząca sezonowości lub cykliczności działalności

Cechą charakterystyczną branży teleinformatycznej, w której działa Grupa Atende jest występująca sezonowość sprzedaży. Głównym okresem zwiększonych przychodów jest IV kwartał roku kalendarzowego. Wiąże się to ze wzrostem w tym okresie wydatków przedsiębiorstw na modernizację infrastruktury technicznej.

Nota 42. Sprawy sądowe

Spółki Grupy Kapitałowej nie są stroną żadnych istotnych spraw sądowych.

Nota 43. Rozliczenia podatkowe

Na 31 grudnia 2017 r. i 31 grudnia 2016 r. nie toczyły się wobec spółek Grupy Kapitałowej żadne kontrole ani postępowania podatkowe.

Nota 44. Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

W dniu 21 października 2005 r. weszła w życie większość przepisów ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym („ZSEE”). Nakłada ona na podmioty wprowadzające na rynek sprzęt elektroniczny i elektryczny (producentów oraz importerów) m.in. obowiązek zorganizowania i sfinansowania odbierania od prowadzących punkty zbierania zużytego sprzętu, przetwarzania, odzysku, w tym recyklingu, i unieszkodliwiania zużytego sprzętu. Od dnia 1 stycznia 2009 r. wprowadzający sprzęt przeznaczony dla gospodarstw domowych będzie obowiązany do zapewnienia zbierania zużytego sprzętu pochodzącego z gospodarstw domowych.

W celu oszacowania rezerwy, Grupa musi posiadać następujące dane: liczba kilogramów historycznego zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, która ma zostać zebrana przez Grupę oraz pozostała do zebrania przez Grupę liczba kilogramów nowego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. W raportach wymaganych przez Ministerstwo Ochrony Środowiska nie ma rozróżnienia pomiędzy nowym oraz historycznym ZSEE.

Biorąc pod uwagę organizację zbiórki oraz systemu raportowania o zbieraniu ZSEE, Grupa nie jest w stanie oszacować ilości ZSEE, które mają zostać zebrane przez Grupę w celu wypełnienia obowiązków wynikających z ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym. W konsekwencji, Grupa nie utworzyła rezerwy ani z tytułu zobowiązania do zbierania historycznego ZSEE, ani też nowego ZSEE.

Grupa nie wyklucza możliwości weryfikacji swojego stanowiska, w przypadku pojawienia się odmiennych, wiążących interpretacji ustawy lub gdy praktyka stosowania ustawy wskaże na odmiennie traktowanie księgowo obowiązku utylizacji zużytego sprzętu.

Nota 45. Zdarzenia po dacie bilansu

Dnia 2 marca 2018 r. została podjęta uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki Energy Data Lab sp. z o.o. do wysokości 244 tys. zł poprzez ustanowienie 1 000 nowych udziałów o wartości nominalnej 100 zł każdy. Wszystkie nowo ustanowione udziały zostały objęte proporcjonalnie przez dotychczasowych wspólników po cenie za każdy udział równej jego wartości nominalnej. Dnia 9 marca 2018 r. Spółka opłaciła objęte przez siebie udziały.

Nota 46. Informacja o transakcjach z podmiotem dokonującym badania sprawozdania

	2017 r.	2016 r.
- za badanie rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanego sprawozdania finansowego*	90	62
- za inne usługi poświadczające, w tym przegląd sprawozdania finansowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego	26	24
- pozostałe usługi	38	-
RAZEM	154	86

* 24 tys. zł dotyczy kosztów wynagrodzenia audytorów spółek zależnych.

Nota 47. Objasnienia do sprawozdania z przepływów pieniężnych

	31.12.2017	31.12.2016
Środki pieniężne w bilansie	89 647	15 870
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty ogółem wykazane w rachunku przepływów pieniężnych	89 647	15 870

	2017 r.	2016 r.
Amortyzacja:	6 602	6 548
- amortyzacja wartości niematerialnych	3 735	3 185
- amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	2 867	3 363
Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy) składają się z:	418	123
- odsetki zapłacone od umów leasingu finansowego	65	61
- odsetki zapłacone od kredytów i pożyczek	356	290
- odsetki otrzymane od udzielonych pożyczek	(20)	(228)
- odsetki naliczone od udzielonych pożyczek	17	-
Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej wynika z:	175	453
- przychody ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	(452)	(183)
- wartość netto sprzedanych zlikwidowanych rzeczowych aktywów trwałych	317	326
- aktualizacja wartości aktywów trwałych	310	310
Zmiana stanu zapasów wynika z następujących pozycji:	(2 973)	(660)
- bilansowa zmiana stanu zapasów	(2 973)	(660)
Zmiana należności wynika z następujących pozycji:	(26 860)	(14 876)
- zmiana stanu należności krótkoterminowych wynikająca z bilansu	(20 646)	(9 160)
- zmiana stanu należności długoterminowych wynikająca z bilansu	(77)	60
- zmiana stanu aktywów z tytułu umów z klientami	(6 137)	(5 712)
- stan należności przejęty w wyniku objęcia kontroli (stan należności jednostki zależnej na dzień objęcia kontroli ze znakiem "-")	-	(64)
Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem zobowiązań finansowych, wynika z następujących pozycji:	119 564	(32 521)
- zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych wynikająca z bilansu	112 382	(30 883)
- zmiana stanu zobowiązań długoterminowych wynikająca z bilansu	9 535	(2 471)
- korekta o zmianę stanu zobowiązań z tytułu nabycia rzeczowych aktywów trwałych	(422)	159
- stan zobowiązań operacyjnych przejęty w wyniku objęcia kontroli (stan zobowiązań jednostki zależnej na dzień objęcia kontroli ze znakiem "-")	-	109
- korekta o zmianę stanu zobowiązań z tytułu finansowania cesji wierzytelności	(1 931)	-
- korekta o otrzymane dotacje	-	565
Na wartość pozycji "inne korekty" składają się:	(225)	(1 260)
- otrzymane dotacje	(419)	(1 305)
- korekty powstałe w wyniku objęcia kontroli nad spółkami Phoenix Systems i TrustIT	-	43
- rozliczona część cesji wierzytelności	(483)	-
- koszty Programu Motywacyjnego	-	2
- zapłacone prowizje od kredytów i gwarancji	539	-
- inne	138	-

(Wszystkie kwoty prezentowane są w tys. złotych, o ile nie podano inaczej)

Załączone noty stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Warszawa, 27 marca 2018 r.

Roman Szwed

Iwona Bakuła

Jacek Forsyjak

Szymon Stępczak

Jacek Szczepański

Prezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu